

Tytuł: WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECKA I WSPARCIA RODZINY.
Studia podyplomowe – kwalifikacyjne

Opracowanie w ramach projektu:

Opracowanie i pilotaż standardów w zakresie organizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny (WWR)

Finansowanego ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki

Spis treści

Rozdział 1. Charakterystyka ramowego programu studiów podyplomowych	5
1.1. Ramowy opis	5
1.2. Założenia.....	5
Rozdział 2. Profil kompetencyjny specjalisty wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny (sylwetka absolwenta)	7
2.1. Rola specjalisty WWR	7
2.2. Zadania specjalisty WWR	7
2.3. Zakres wiedzy, umiejętności i postaw specjalisty WWR.....	8
2.4. Kwalifikacje zawodowe	13
Rozdział 3. Ramowe efekty uczenia się	16
Rozdział 4. Ramowy program studiów podyplomowych	22
Kształcenie kierunkowe (C.)	24
4.1. Moduł: Przygotowanie pedagogiczne do pracy z dziećmi i uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	24
Efekty uczenia się	25
Treści programowe.....	25
4.2. Moduł: Dydaktyka specjalna	26
Efekty uczenia się.....	26
Treści programowe	27
4.3. Moduł: Diagnostyka w pedagogice specjalnej	27
Efekty uczenia się	27
Treści programowe.....	28
4.4. Moduł: Praktyka zawodowa w placówkach edukacyjnych z dziećmi ze SPE	28
Efekty uczenia się	28

4.5. Moduł: Model wczesnego wspomaganie rozwoju - założenia, zasady i organizacja.....	29
Efekty uczenia się	29
Treści programowe.....	31
4.6. Moduł: Wsparcie rodziny	31
Efekty uczenia się	31
Treści programowe.....	33
4.7. Moduł: Biomedyczne podstawy wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka	35
Efekty uczenia się	35
Treści programowe.....	36
4.8. Moduł: Psychospołeczne podstawy wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wczesnej interwencji terapeutycznej	37
Efekty uczenia się	37
Treści programowe.....	39
4.9. Moduł: Podstawy rehabilitacji dziecka z zaburzonym rozwojem psychoruchowym i wspierania jego rodziny	40
Efekty uczenia się	40
Treści programowe.....	41
4.10. Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością słuchową i wspierania jego rodziny	42
Efekty uczenia się	42
Treści programowe.....	43
4.11. Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością wzrokową i wspierania jego rodziny	44
Efekty uczenia się	44
Treści programowe.....	45

4.12. Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z zaburzeniami neurorozwojowymi i wspierania jego rodziny	46
Efekty uczenia się	46
Treści programowe.....	48
4.13. Moduł: Ocena możliwości i potrzeb dziecka	49
Efekty uczenia się	49
Treści programowe.....	50
4.14. Moduł: Wsparcie środowiskowe w WWR.....	51
Efekty uczenia się.....	51
Treści programowe.....	53
4.15. Moduł: Planowanie procesu WWR	54
Efekty uczenia się	54
Treści programowe.....	55
Praktyki zawodowe (E.3.WW)	56
4.16. Moduł: Praktyki zawodowe.....	56
Moduł: Praktyka w podmiotach realizujących wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny.....	56
Efekty uczenia się	56
Praktyka zawodowa: indywidualna praca środowiskowa z dzieckiem i rodziną (studium dziecka i rodziny).....	58
Efekty uczenia się	58
Słownik terminów	60

Rozdział 1. Charakterystyka ramowego programu studiów podyplomowych

1.1. Ramowy opis

Nazwa studiów podyplomowych: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny

1. Typ kształcenia: studia podyplomowe
2. Charakter studiów podyplomowych: kwalifikacyjny
3. Forma studiów podyplomowych: niestacjonarna
4. Liczba semestrów/ liczba punktów ECTS/ liczba godzin: 4/90/1065
5. Wskazanie dziedzin nauki/sztuki do których odnoszą się efekty uczenia się określone w programie studiów podyplomowych: dziedzina nauk społecznych oraz dziedzina nauk medycznych (dyscypliny naukowe: pedagogika, psychologia, nauki medyczne).
6. Wymagania wstępne/oczekiwane kompetencje kandydata: poziom 6, 7 albo 8 PRK.

1.2. Założenia

Realizacja wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny (WWR) wymaga od osób udzielających wsparcia specyficznej wiedzy, umiejętności oraz postaw społecznych. Dotyczy to wszystkich specjalistów dziedzin zaangażowanych w proces WWR i wczesnej interwencji (WI), który jest:

- podjęty najwcześniej jak to możliwe,
- skoncentrowany na rodzinie,
- oparty na pracy zespołowej,
- przeprowadzany w naturalnym dla dziecka, włączającym środowisku.¹

Przygotowanie kadry do realizacji zadań w nowym międzysektorowym modelu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny (WWR) wymaga opracowania programu studiów podyplomowych zgodnie z rekomendacjami EAECI² oraz z przyjętymi Standardami organizacji systemu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny (WWR), którego podstawą są:

- model wsparcia skoncentrowany na rodzinie dziecka zagrożonego niepełnosprawnością lub z niepełnosprawnością³;
- biopsychospołeczny model niepełnosprawności;

¹Recommended Practices in Early Childhood Intervention: A Guidebook for Professionals (2019) EAECI, Polskie wydanie: Wczesna Interwencja. Praktyki rekomendowane. Przewodnik dla specjalistów (2020) EZRA UKSW SPZOO Warszawa.

²The European Association on Early Childhood Intervention (EAECI).

³Opisany m.in. w monografii A. Twardowskiego (2012). *Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci z niepełnosprawnościami w środowisku rodzinnym*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań.

- model społeczny wsparcia dziecka i jego rodziny, mający na celu wzmocnienie zasobów środowiskowych, wspierające uczestnictwo i włączenie społeczne dziecka i rodziny, aktywne wsparcie adaptacji dziecka do edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej, przygotowanie dziecka do podjęcia nauki w szkole;
- transdyscyplinarny model pracy specjalistów;
- kompleksowe działania wspierające, skierowane do rodzin oczekujących narodzin lub wychowujących dziecko w wieku od urodzenia do momentu rozpoczęcia realizacji spełniania obowiązku szkolnego;
- standardy organizacji systemu wczesnego wspomaganie rozwoju i wsparcia rodziny (WWR).

Celem studiów podyplomowych jest przygotowanie specjalisty WWR, który uzyska kompetencje i umiejętności w zakresie:

- promowania rozwoju i uczenia się dziecka, kluczowej roli rodziny i środowiska w opiece, wychowaniu, edukacji, leczeniu i terapii;
- zindywidualizowanego wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny w ramach wielospecjalistycznego zespołu (wczesne rozpoznawanie potrzeb dziecka i rodziny oraz rozwiązywanie problemów zdrowia i funkcjonowania, warunkujących zaburzenia rozwojowe);
- współpracy z rodziną i środowiskiem społeczno-wychowawczym we wspomaganie rozwoju;
- koordynowania prac w zakresie oceny funkcjonalnej i planowania pracy z dzieckiem, jego rodziną i środowiskiem;
- realizacji zadań w sposób kompleksowy, skoordynowany w środowisku dziecka i rodziny zgodnie ze standardami WWR;
- koordynacji działań podmiotów międzyresortowych, w celu zsynchronizowana opieki, wsparcia i dostępności;
- optymalizowania włączenia dziecka i rodziny do lokalnej społeczności, transdyscyplinarnej pracy zespołowej prowadzonej w środowisku.

Program studiów podyplomowych w zakresie WWR, tj. przygotowania kadr do roli specjalisty WWR, udzielającego wsparcia rodzinie w jej naturalnym środowisku, pracującego w transdyscyplinarnym zespole WWR (zwanym dalej zespołem WWR), w skoordynowanej międzysektorowej sieci podmiotów WWR w lokalnej społeczności, jest skierowany do specjalistów z zakresu ochrony zdrowia, pedagogiki, pedagogiki specjalnej, psychologii, rehabilitacji, logopedii, terapii zajęciowej, usług społecznych i innych form terapii. Różnorodność specjalności zaangażowanych w proces wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny, wąskie specjalizacyjne przygotowanie specjalistów o zróżnicowanym zakresie wiedzy, umiejętności i praktyki wymaga, zgodnie z założeniami nowego modelu WWR, ujednoczenia zakresu kompetencji specjalistów WWR, powiązania różnych obszarów wiedzy przy uwzględnieniu wielorakich kontekstów i zasobów środowiska, indywidualnych predyspozycji dziecka i rodziny, rekomendowanych strategii i udowodnionych metod postępowania, które muszą być dostosowane do specyficznych możliwości i potrzeb:

- 1) **każdego dziecka** wymagającego wsparcia w wieku od urodzenia do rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego;
- 2) **rodziny:**
 - w okresie prenatalnego rozwoju dziecka;
 - zaniepokojonej rozwojem dziecka;
 - małych dzieci z zaburzonym rozwojem w różnych jego obszarach - zwiększenie wsparcia rodziny poprzez pracę nad wzmacnianiem kompetencji i umiejętności rodziców, rozwijanie u nich poczucia własnej skuteczności w wychowaniu i opiece nad dzieckiem;
- 3) **pozarodzinnego środowiska opiekuńczo-wychowawczego i edukacyjnego** (opiekunowie dzieci w wieku do lat 3, nauczyciele placówek wychowania przedszkolnego, inne instytucje zajmujące się małym dzieckiem).

Rozdział 2. Profil kompetencyjny specjalisty wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny (sylwetka absolwenta)

2.1. Rola specjalisty WWR

Rola specjalisty wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny odwołuje się do nowego modelu wczesnego wspomaganie rozwoju skoncentrowanego na rodzinie i środowisku dziecka i polega na:

- uczestniczeniu we wczesnym rozpoznawaniu i rozwiązywaniu problemów rozwoju dziecka od urodzenia do rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego i jego rodziny w ramach pracy transdyscyplinarnego zespołu;
- wspieraniu rozwoju i ogólnego dobrostanu dzieci;
- ścisłej współpracy z rodziną i środowiskiem wychowawczym we wspomaganie rozwoju dziecka;
- wzmacnianiu udziału rodziny i jej upełnomocnienie na wszystkich etapach procesu wsparcia skoncentrowanego na rodzinie;
- koordynacji opieki, rehabilitacji, wsparcia oraz dostępu do podmiotów będących w sieci wsparcia WWR;
- optymalizowaniu włączenia do lokalnej społeczności, transdyscyplinarnej pracy zespołowej prowadzonej w naturalnych kontekstach środowiska.

2.2. Zadania specjalisty WWR

Zadaniem specjalisty WWR jest:

- prowadzenie działań profilaktycznych i mających na celu wspomaganie prawidłowego rozwoju dziecka;
- współdziałanie w procesie diagnostyczno-terapeutycznym zaburzeń rozwojowych dziecka poprzez uczestnictwo w planowaniu i realizacji wspomagania w rozwoju dziecka i wsparcia rodziny w wymiarze indywidualnym i społecznym, prowadzenie stałej oceny jego postępów oraz wybór adekwatnych oddziaływań medycznych i psychospołecznych;
- prowadzenie konsultacji rodzinnych i instytucjonalno-rodzinnych dotyczących problemów i zasobów dziecka i rodziny;
- prowadzenie edukacji rodziców i opiekunów dzieci w instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3 i nauczycieli wychowania przedszkolnego rozwijającej ich umiejętności dobrego kontaktu z dzieckiem i mających na celu umacnianie więzi emocjonalnej i wprowadzanie w normy społeczne;
- wspieranie rodziny i środowiska wychowawczego we wspomaganiu rozwoju dziecka;
- prowadzenie wsparcia środowiskowego dotyczącego dziecka, jego rodziny oraz szerzej rozumianej społeczności lokalnej;
- integracja i koordynacja dostępności oddziaływań różnych placówek i specjalistów;
- zapewnienie dostępu do informacji o świadczeniach oferowanych przez system ochrony zdrowia, edukacji i pomocy społecznej;
- angażowanie innych, budowanie partnerstwa na rzecz włączenia społecznego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i rodzin, działanie na rzecz praw dziecka i rodziny;
- doskonalenie zawodowe - nieustannie zdobywanie wiedzy i rozwijanie własnych umiejętności w pracy z dzieckiem i rodziną zgodnie z założeniami nowego modelu WWR;
- dostarczanie wysokiej jakości wsparcia dziecku i rodzinie zgodnie z rekomendowanymi praktykami, opartymi na dowodach naukowych.

2.3. Zakres wiedzy, umiejętności i postaw specjalisty WWR

Oczekiwany zakres wiedzy

Absolwent (specjalista WWR):

- zna modele i standardy wczesnej interwencji/wczesnego wspomagania rozwoju i pracy z rodziną wykorzystywane w różnych krajach świata;
- zna założenia nowego *Modelu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny* w Polsce oraz standardy organizacji systemu WWR;
- zna założenia modelu wsparcia skoncentrowanego na rodzinie oraz modelu biopsychospołecznego niepełnosprawności;
- zna uwarunkowania funkcjonowania rodziny małego dziecka (jako środowiska wychowawczego), jej zadania i znaczenie, posiada wiedzę na temat mechanizmów

- transmisji oddziaływań rodzicielskich na proces wspomaganie rozwoju dziecka oraz na podejmowane działania wewnątrz rodziny i w środowisku pozarodzinnym;
- zna zasady organizacji sprzyjające realizacji społecznego modelu WWR, uwzględniającego potrzeby dziecka, jego rodziny oraz uwarunkowania środowiska fizycznego i społecznego;
 - zna metodykę planowania i realizacji wsparcia rodziny;
 - zna założenia modelu oceny funkcjonalnej dziecka i jego środowiska z wykorzystaniem Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF), Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Programów Zdrowotnych wersja 11 (ICD-11);
 - zna biomedyczne podstawy rozwoju dziecka i uwarunkowań zaburzeń rozwojowych, z zakresu struktur i funkcji ciała oraz aktywności;
 - zna psychologiczno-pedagogiczne podstawy rozwoju dziecka oraz ma wiedzę na temat mechanizmów rozwojowych
 - zna metodykę wspomaganie rozwoju dziecka o prawidłowym oraz zakłóconym rozwoju psychoruchowym, sensorycznym, emocjonalno-społecznym i komunikacji;
 - zna psychospołeczne aspekty wspomaganie rozwoju dziecka – uwarunkowań osobowościowych i środowiskowych, które dotyczą:
 - a) zadań i zasobów międzysektorowego systemu wsparcia dziecka i rodziny w społeczności lokalnej - zdrowia, edukacji, pomocy społecznej,
 - b) ról i zasad współpracy w zespole transdyscyplinarnym,
 - c) podstawowych praw dziecka i rodziny oraz osób z niepełnosprawnością,
 - d) zasad i norm etycznych, posługiwania się zasadami i normami etycznymi w podejmowanych działaniach zawodowych, dostrzegania i analizy dylematów etycznych; przewidywania skutków konkretnych działań wspierających rodzinę, rehabilitacyjnych, edukacyjnych, terapeutycznych wobec dziecka,
 - e) zasad bezpieczeństwa i higieny pracy w jednostkach systemu oświaty, wychowawczych i opiekuńczych oraz odpowiedzialności prawnej w tym zakresie, a także zasad udzielania pierwszej pomocy.

Oczekiwany zakres umiejętności

Absolwent (specjalista WWR) potrafi:

- nawiązywać kontakt z dzieckiem, jego rodziną i środowiskiem;
- prowadzić działania profilaktyczne mające na celu wspomaganie prawidłowego rozwoju dziecka oraz profilaktykę zaburzeń rozwojowych u małego dziecka;
- udzielać wsparcia terapeutycznego, ukierunkowanego na realizację indywidualnego planu wczesnego wspomaganie rozwoju i wsparcia rodziny (IPWWR) oraz wsparcia środowiskowego – poprzez włączenie i zintegrowanie bliższych i dalszych środowisk, których dziecko i rodzina stanowią część, w tym środowiska rodzinnego, instytucji

- opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, jednostek systemu oświaty, instytucji wsparcia społecznego, podmiotów leczniczych, organizacji pozarządowych i innych;
- dokonać wczesnego rozpoznania, eliminowania lub minimalizowania zaburzeń rozwojowych u dzieci, które mogą skutkować w przyszłości wystąpieniem niepełnosprawności lub poważnymi ograniczeniami w funkcjonowaniu dziecka oraz jego rodziny poprzez podjęcie i realizację kompleksowych, skoordynowanych działań diagnostyczno-terapeutycznych;
 - przeprowadzić wielospecjalistyczną, kompleksową ocenę funkcjonalną dziecka i jego środowiska, uwzględniając założenia i kryteria ICF, w tym dokonać kompleksowej oceny potrzeb i zasobów dziecka i rodziny objętej wsparciem, zaplanować i realizować indywidualny plan wczesnego wspomaganie rozwoju i wsparcia rodziny (dalej: IPWWR);
 - analizować związki rodziny i społeczności, w której funkcjonuje rodzina, ocenić sytuację rodzinną oraz identyfikować zasoby posiadane przez rodzinę niezbędne do jej funkcjonowania;
 - rozwijać i wzmacniać potencjał rodzin w zakresie umiejętności i możliwości wspierania rozwoju dzieci w codziennych rutynowych sytuacjach, rozwiązywać podstawowe problemy związane z sytuacją dziecka i rodziny, umacniać więź emocjonalną i wprowadzać normy społeczne;
 - wspierać i wspomagać rodziny oraz środowisko opiekuńczo-wychowawcze, w którym przebywa dziecko w wychowaniu i rehabilitacji małego dziecka;
 - współdziałać w ramach transdyscyplinarnego zespołu WWR, który wspólnie planuje i wdraża program wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny i jej otoczenia, w koordynacji z innymi podmiotami;
 - prowadzić zajęcia w grupach zróżnicowanych, realizować zajęcia w sposób zindywidualizowany, oparte na wynikach rzetelnej i kompleksowej oceny funkcjonalnej dziecka i środowiska, na jasno zdefiniowanych zasadach, sprawdzonych praktykach, strategiach terapeutycznych, dostępnej wiedzy, zgodnie z obowiązującym prawem;
 - udzielać wsparcia informacyjnego dla rodziców/opiekunów i osób z otoczenia dziecka w zakresie możliwości i form uzyskania wsparcia w miejscu zamieszkania;
 - integrować i koordynować dostępność oddziaływań różnych placówek, instytucji wsparcia i specjalistów, współpracować z innymi podmiotami będącymi w sieci wsparcia WWR, jak i poza nią;
 - organizować pracę zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny (dalej jako „zespół WWR”).

Oczekiwany od absolwenta (specjalisty WWR) zakres postaw obejmuje:

- koncentrację i otwartość na potrzeby każdej rodziny i każdego dziecka, niezależnie od charakteru i stopnia zaburzeń jego rozwoju oraz sytuacji, w jakiej znajduje się rodzina;
- położenie akcentu na kształtowanie postaw zespołu realizującego społeczny model WWR uwzględniający nie tylko jego kompetencje odnośnie pracy z dzieckiem, ale

również skoncentrowanie na pracy zespołowej z rodziną i dzieckiem w naturalnym środowisku;

- budowanie relacji opartej na wzajemnym zaufaniu między wszystkimi podmiotami procesu wczesnego wspomagania rozwoju, w tym rodzicami lub opiekunami dziecka oraz włączanie ich w działania sprzyjające efektywności wsparcia;
- pracę w zespole, pełnienie w nim różnych ról oraz współpracę z nauczycielami, pedagogami, specjalistami z różnych sektorów, rodzicami lub opiekunami dzieci i innymi członkami społeczności lokalnej, szczególnie na etapie przejścia dziecka do edukacji szkolnej;
- porozumiewanie się z osobami pochodzącymi z różnych środowisk i o różnej kondycji emocjonalnej, dialogowe rozwiązywanie konfliktów oraz tworzenie dobrej atmosfery dla komunikacji w zespole WWR, w placówce i poza nią;
- przekonanie o sensie, wartości i potrzebie podejmowania działań w środowisku społecznym, gotowość do podejmowania wyzwań zawodowych, wytrwałość w realizacji indywidualnych i zespołowych zadań wynikających z roli specjalisty wczesnego wspomagania rozwoju dziecka;
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dziecka zagrożonego niepełnosprawnością lub z niepełnosprawnością i jego rodziny w społeczności lokalnej;
- promowanie włączenia społecznego oraz wszelkich działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu,
- podejmowanie decyzji związanych z dostosowaniem organizacji wychowania przedszkolnego w edukacji włączającej;
- posługiwanie się uniwersalnymi zasadami i normami etycznymi w działalności zawodowej, kierowanie się szacunkiem dla każdego człowieka.

Oczekiwany zakres wiedzy, umiejętności i postaw umożliwi w sposób pełny współdziałanie w transdyscyplinarnym zespole WWR w:

- ocenie potrzeb i zasobów indywidualnych i społecznych, w tym potencjału rozwojowego dziecka, rodziny i ich środowiska;
- rozumieniu sytuacji zdrowotnej, psychologicznej, edukacyjnej, społeczno-prawnej dziecka i rodziny wymagającej wsparcia w ramach WWR;
- opracowaniu IPWWR, wyborze adekwatnych oddziaływań psychologiczno-pedagogicznych, społecznych, w ramach wsparcia terapeutycznego i środowiskowego z uwzględnieniem wskazań i zaleceń medycznych;
- współdziałaniu w realizacji wyznaczonych celów WWR w odniesieniu do konkretnego dziecka, rodziny i jego środowiska;
- monitorowaniu i ewaluacji IPWWR;
- promowaniu zdrowia psychicznego, prozdrowotnych stylów i zachowań życiowych, oraz życzliwych postaw względem dziecka i jego rodziny w ich środowisku i wspólnocie lokalnej;

- koncentracji i otwartości zespołu WWR na potrzeby każdej rodziny i każdego dziecka, niezależnie od charakteru i stopnia zaburzeń jego rozwoju;
- położeniu akcentu na kształtowanie postaw zespołu realizującego społeczny model WWR uwzględniający nie tylko jego kompetencje odnośnie pracy z dzieckiem, ale również skoncentrowanie na pracy zespołowej z rodziną i dzieckiem w jego naturalnym środowisku.

Specjalista wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny w swojej pracy:

- wykorzystuje specjalistyczną wiedzę dotyczącą wieloprofilowego rozwoju dziecka (fizycznego i psychicznego);
- wykorzystuje wiedzę z zakresu uwarunkowań zaburzeń rozwoju (znajomość objawów, kryteriów diagnostycznych), mechanizmów rozwoju, form i metod wspomagania rozwoju małego dziecka oraz prowadzenia oddziaływań profilaktycznych;
- zbiera informacje na temat zasobów dziecka jego środowiska rodzinnego i pozarodzinnego i barier, warunkujących rozwój dziecka, czynników osobowych i środowiskowych, analizuje dostępną dokumentację dziecka i rodziny (rozpoznanie kliniczne, oceny rozwoju, opinie psychologiczno-pedagogiczne i środowiskowe) oraz wykorzystuje obserwację, rozmowę, wywiad w naturalnym środowisku dziecka w bezpośrednim kontakcie z dzieckiem i jego rodziną;
- na podstawie zebranych informacji dokonuje konceptualizacji problemów, barier oraz zasobów rozwojowych dziecka i rodziny,
- planuje odpowiednio dobrane, zindywidualizowane wsparcie terapeutyczne i środowiskowe, mające na celu odpowiednio usunięcie barier oraz poprawę funkcjonowania dziecka z uwzględnieniem jego potencjału, zasobów i zdolności oraz zasobów środowiska rodzinnego, w tym codzienne rutynowe czynności, oraz dostępnych zasobów środowiska pozarodzinnego np. specjalistów i placówki znajdujące się w najbliższej miejsca zamieszkania rodziny;
- monitoruje dostępność WWR, wsparcia, postępy rozwojowe dziecka, ocenę efektywności realizowanego wsparcia wobec dziecka i rodziny, włączenie społeczne;
- współdziała w ramach transdyscyplinarnego zespołu WWR, który wspólnie planuje i wdraża IPWWR oraz jego środowiska;
- w ramach pracy zespołu WWR, specjalista WWR może pełnić funkcję koordynatora procesu związanego ze wsparciem dziecka i jego rodziny oraz specjalisty wiodącego w realizacji IPWWR;
- jest przygotowany do udzielania wsparcia informacyjnego rodzicom, opiekunom i osobom z otoczenia dziecka i jego rodziny na temat możliwości uzyskania wsparcia w zakresie medycznym, edukacyjnym, społecznym i prawnym;

- przeprowadza zajęcia profilaktyczne dotyczące zdrowia, integracji i włączenia społecznego skierowane bezpośrednio do dziecka, jego rodziny i środowiska społecznego.

2.4. Kwalifikacje zawodowe

Kwalifikacje do pracy w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny

Podstawy prawne

- Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 890).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (Dz.U. z 2020 r. poz. 1289).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz.U. 2017 poz. 1635).
- Obwieszczenie Ministra Zdrowia z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie włączenia kwalifikacji rynkowej „Prowadzenie terapii środowiskowej dzieci i młodzieży” do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (M.P. poz. 1279).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 5 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zadań wiodących ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych (Dz. U. poz. 1412).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2020 r. poz. 1280).
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2021 r. poz. 75 i 952).
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329) oraz Uchwały nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”(M.P. poz. 1250).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień (Dz.U. poz. 1285).
- Warunki kontraktowania świadczeń medycznych przez Narodowy Fundusz Zdrowia w zakresie rehabilitacji medycznej dzieci z zaburzonym rozwojem psychoruchowym, w tym dotyczącej koordynowanej opieki nad dzieckiem, koordynowanej opieki nad osobami z autyzmem oraz świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej dzieci i młodzieży w ramach poziomów referencyjnych.

Kwalifikacja: prowadzenie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny jest skierowane przede wszystkim do:

- psychologów, pedagogów, pedagogów specjalnych i logopedów pracujących z rodzinami, dziećmi w systemie oświaty, ochrony zdrowia, wymiaru sprawiedliwości i pomocy społecznej,
- fizjoterapeutów,
- lekarzy,
- pielęgniarek, położnych środowiskowych, w szczególności mających doświadczenie w pracy z rodzinami, dziećmi i młodzieżą,
- innych osób pracujących z rodzinami, dziećmi i młodzieżą.

Wymogi: wykształcenie wyższe (kwalifikacja pełna co najmniej na poziomie 6 uzyskana w systemie szkolnictwa wyższego i nauki (art. 160 ust. 3). Ukończenie studiów na kierunku przyporządkowanym do dyscypliny naukowej w ramach dziedzin nauk społecznych lub nauk medycznych i nauk o zdrowiu.

Typowe możliwości wykorzystania kwalifikacji

Osoba posiadająca kwalifikację do prowadzenia zajęć w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny będzie mogła znaleźć zatrudnienie w podmiotach prowadzących WWR oraz instytucjach koordynujących WWR na poziomie powiatu.

Absolwent posiada wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne do pełnienia roli specjalisty wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny we wszystkich rodzajach placówek zajmujących się udzielaniem pomocy dzieciom z zaburzeniami neurorozwojowymi, sensorycznymi, emocjonalnymi, behawioralnymi lub nieprawidłowo kształtującą się osobowością i ich rodzinom.

Osoba mająca kwalifikacje do pracy w zakresie nowego modelu wczesnego wspomaganie rozwoju i wsparcia rodziny, zgodnie z podstawowym wykształceniem kierunkowym uzyskanym w ramach studiów wyższych oraz kompetencjami w ramach ukończonych studiów podyplomowych, może podjąć zatrudnienie na stanowisku specjalisty wczesnego wspomaganie rozwoju i wsparcia rodziny w:

- Centrach Dziecka i Rodziny (placówki systemu oświaty, które zgodnie z projektowanymi zmianami będą koordynować wsparcie w ramach nowego modelu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny w zakresie wsparcia terapeutycznego i środowiskowego i zastąpią w tej roli wiodące ośrodki koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńcze),
- zespołach WWR w jednostkach systemu oświaty realizujących wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcie rodziny (obecne poradnie psychologiczno-pedagogiczne, przedszkola, inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły podstawowe, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze),
- ośrodkach wczesnej interwencji,

- Specjalistycznych Centrach Wspierających Edukację Włączającą⁴ ,
- w jednostkach pomocy społecznej.

⁴ Planowane do utworzenia przy specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach wychowawczych oraz młodzieżowych ośrodkach socjoterapii.

Rozdział 3. Ramowe efekty uczenia się

Ramowe efekty uczenia się (zmodyfikowane, z propozycją zmian) na podstawie załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 lipca 2019 r. w sprawie standardu kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela (Dz. U. z 2021 r. poz. 890).

Wczesne wspomaganie rozwoju i wsparcie rodziny

E.1WW. Przygotowanie merytoryczne

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

E.1WW.W1. biomedyczne podstawy wczesnego wspomaganie rozwoju i wczesnej interwencji terapeutycznej:

- biologiczne podstawy rozwoju, anatomie i fizjologię układu nerwowego, podstawy neurologii, neonatologii, audiologii, okulistyki oraz genetyki;
- zagadnienia zaburzeń genetycznych i niepełnosprawności, w tym sprzężonych;
- zagadnienia opieki pediatrycznej, zagadnienia opieki pielęgniarki i położnej środowiskowej nad dzieckiem zdrowym i chorym, w tym nad dzieckiem przedwcześnie urodzonym, zagrożonym zaburzeniami rozwoju oraz nad kobietą w ciąży, z ciążą zagrożoną;
- zagadnienia diagnozy pediatrycznej małego dziecka, podstawy fizjoterapii w pracy z małym dzieckiem, a także choroby wieku dziecięcego i choroby przewlekłe u dzieci;
- uwarunkowania zaburzeń neurorozwojowych dzieci; elementy psychiatrii dziecięcej;
- Międzynarodową Statystyczną Klasyfikację Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD);
- Międzynarodową Klasyfikację Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia (ICF).

E.1WW.W2. Psychospołeczne podstawy wczesnego wspomaganie rozwoju i wczesnej interwencji terapeutycznej:

- cechy rozwoju dziecka oraz zagrożenia i czynniki ochrony zdrowia dziecka;
- podstawy neuropsychologii; psychologii rozwoju, w tym psychologii prenatalnej;
- etiopatogenezę zaburzeń i nieprawidłowości rozwojowych;
- psychologię kliniczną i psychopatologię małego dziecka;
- czynniki rozwoju i środowisko wychowawcze małego dziecka;
- społeczny model wsparcia: poznanie i zrozumienie fundamentalnej roli, jaką rodzina, główni opiekunowie i społeczność lokalna odgrywa w procesie uczenia się i rozwoju małych dzieci;
- zagadnienie niepełnosprawności i zagrożenia niepełnosprawnością;
- biopsychospołeczny model niepełnosprawności;
- rodzaje niepełnosprawności u dzieci i zaburzeń neurorozwojowych, w tym mózgowe porażenie dziecięce, autystyczne spektrum zaburzeń, ADHD i zaburzenia rozwojowe mowy i języka, zaburzenia rozwoju psychoruchowego i intelektualnego;

- problematykę zaburzeń emocji i zachowania u dzieci, psychohigieny, profilaktyki i wczesnego rozpoznawania zaburzeń rozwoju;
- zasady opieki i pielęgnacji wrażliwej, wychowującej małe dziecko, psychoedukacji oraz wsparcia terapeutycznego, środowiskowego i psychospołecznego rodziców lub opiekunów dziecka z zagrożonym rozwojem;
- zasady przeprowadzania treningów umiejętności wychowawczych;
- rolę zabawy i metody aktywizujące w pracy z małym dzieckiem;
- rolę socjalizacji i uspołeczniania dziecka;
- psycholingwistykę rozwojową; zagadnienie kształtowania mowy i języka dziecka, wczesnej nauki czytania w normie i patologii, ryzyka dysleksji, w tym jej diagnozy i terapii;
- rolę wspomagania rozwoju intelektualnego;
- metody komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC); podstawy języka migowego;
- rolę komputera, mediów i nowych technologii we wspomaganiu rozwoju dziecka;
- zasady organizacji opieki i wychowania małego dziecka w Polsce; zasady organizacji, modele i standardy wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz wczesnej interwencji terapeutycznej;
- strategie oddziaływań terapeutycznych oparte na rekomendowanych praktykach i dowodach naukowych;
- znaczenie działań włączających dla jakości życia dziecka i rodziny.

E.1WW.W3. podstawy rehabilitacji dziecka i wsparcia rodziny

- podstawy rehabilitacji, zasady rehabilitacji dziecka z zaburzeniami funkcji ruchowych, rehabilitacji i wychowania słuchowego dziecka z niepełnosprawnością słuchową, rehabilitacji i rozwijania umiejętności widzenia dziecka z niepełnosprawnością wzrokową, rehabilitacji i terapii logopedycznej dziecka z zaburzeniami rozwoju mowy i języka, rehabilitacji dziecka z wczesnymi symptomami autystycznego spektrum zaburzeń, rehabilitacji dziecka z zaburzeniami rozwoju psychoruchowego, rozwoju intelektualnego;
- metody diagnozy zaburzeń i nieprawidłowości w rozwoju;
- rolę komunikacji prewerbalnej i niewerbalnej we wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka;
- strategie i programy terapeutyczne stosowane we wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka i wsparcia rodziny oraz wczesnej interwencji terapeutycznej.

E.1WW.W4. zasady organizacji, modele i standardy wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny oraz wczesnej interwencji terapeutycznej;

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

E.1WW.U1.

- analizować biomedyczne podstawy wczesnego wspomagania rozwoju i wczesnej interwencji terapeutycznej;

- analizować i interpretować biologiczne podstawy rozwoju;
- analizować anatomię i fizjologię układu nerwowego, podstawy neurologii, audiologii, okulistyki i neonatologii;
- wykorzystywać wiedzę z zakresu podstaw genetyki; określać zaburzenia genetyczne i niepełnosprawności, w tym sprzężone;
- analizować zakres opieki pediatrycznej nad małym dzieckiem oraz diagnozę pediatryczną małego dziecka, w tym wcześniaka, zagrożonego zaburzeniami rozwoju;
- wykorzystywać podstawy fizjoterapii w pracy z małym dzieckiem; określać wpływ chorób wieku dziecięcego i chorób przewlekłych u dzieci na ich rozwój i realizację WWR.

E.1WW.U2.

- analizować psychospołeczne podstawy wczesnego wspomaganie rozwoju i wczesnej interwencji terapeutycznej, podstawy neuropsychologii, psychologii rozwoju, w tym psychologii prenatalnej;
- określać etiopatogenezę zaburzeń i nieprawidłowości rozwojowych; analizować psychologię kliniczną i psychopatologię małego dziecka;
- określać czynniki i bariery warunkujące rozwój dziecka, jego potencjał oraz zasoby środowiska rodzinnego i pozarodzinnego małego dziecka, niepełnosprawność i zagrożenie niepełnosprawnością oraz rodzaje niepełnosprawności u dzieci;
- określać i analizować zaburzenia neurorozwojowe, w tym dziecięce zaburzenia rozwojowe, mózgowie porażenie dziecięce, autystyczne spektrum zaburzeń, ADHD i zaburzenia językowe; zaburzenia rozwoju psychoruchowego, rozwoju intelektualnego;
- określać i analizować zaburzenia emocji i zachowania u dzieci;
- stosować psychohigienę, profilaktykę i wczesne rozpoznawanie zaburzeń rozwoju;
- planować opiekę i pielęgnację wychowującą małego dziecka;
- planować psychoedukację oraz wsparcie psychopedagogiczne rodziców i opiekunów dziecka z zagrożonym rozwojem;
- planować i realizować treningi umiejętności wychowawczych;
- wykorzystywać zabawę i metody aktywizujące w pracy z małym dzieckiem;
- określać rolę socjalizacji i uspołeczniania dziecka;
- stosować psycholingwistykę rozwojową, kształtować rozwój mowy i języka dziecka;
- określać rolę wspomaganie rozwoju intelektualnego, wczesną naukę czytania w normie i patologii, ryzyko dysleksji, jej diagnozę i terapię;
- planować i stosować strategie i metody oddziaływania terapeutycznego we wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka, strategii i metody komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC) i podstawy języka migowego;
- określać rolę komputera, mediów i nowych technologii we wspomaganie rozwoju dziecka;
- analizować organizację opieki i wychowania małego dziecka w Polsce;
- określać organizację, modele i standardy organizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka oraz wczesnej interwencji terapeutycznej;

- stosować techniki i formy wsparcia środowiskowego dostosowane do zindywidualizowanych potrzeb dziecka i rodziny.

E1WW.U3.

- analizować podstawy rehabilitacji, analizować przebieg rehabilitacji dziecka z zaburzeniami funkcji ruchowych, rehabilitacji i wychowania słuchowego dziecka z niepełnosprawnością słuchową, rehabilitacji i rozwijania umiejętności widzenia dziecka z niepełnosprawnością wzrokową, rehabilitacji i terapii logopedycznej dziecka z zaburzeniami rozwoju mowy i języka, komunikacji, rehabilitacji dziecka z wczesnymi symptomami autystycznego spektrum zaburzeń, rehabilitacji dziecka z zaburzeniami rozwoju psychoruchowego i intelektualnego;
- stosować metody diagnozy zaburzeń i oceny nieprawidłowości w rozwoju;
- określać rolę komunikacji prewerbalnej i niewerbalnej we wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka;
- realizować strategie i programy oddziaływania terapeutycznego oparte na rekomendowanych praktykach i dowodach naukowych stosowane we wczesnym wspomaganie rozwoju i wczesnej interwencji;
- współpracować w zespole WWR z innymi specjalistami z różnych obszarów jakości życia rodziny;
- stosować wiedzę z zakresu prawa dotyczącego dziecka oraz form wsparcia dla rodzin.

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

E.1WW.K1. autorefleksji nad rozwojem zawodowym;

E.1WW.K2. wykorzystania zdobytej wiedzy do analizy sytuacji dziecka i rodziny oraz podejmowania skutecznych działań wspomagających rozwój dziecka i podnoszących jakość życia rodziny.

E.2WW. Przygotowanie dydaktyczno-metodyczne

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

E.2WW.W1.

- profil funkcjonalny dziecka, ocenę funkcjonalną rozwoju dziecka i zasobów rodziny i środowiska;
- zasady postępowania diagnostycznego względem dziecka i rodziny oraz zasobów i jakości środowiska;
- Model ICF – Międzynarodowa Klasyfikacja Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia; techniki i narzędzia funkcjonalnej oceny sprawności percepcyjno-motorycznych i poznawczych dziecka małego oraz w wieku przedszkolnym; techniki i narzędzia oceny funkcjonalnej rozwoju emocjonalnego, społecznego i komunikacji dziecka małego oraz w wieku przedszkolnym;
- projektowanie kompleksowego wsparcia terapeutycznego dziecka, jego rodziny lub opiekunów, programów i oddziaływań wspomagających i ich ewaluacji, metodykę

wieloprofilowego usprawniania i organizacji współpracy w zespole transdyscyplinarnym;

- zasady i metody rozpoznawania potrzeb i zasobów rodziny, zasady tworzenia ekomapy;
- rolę warsztatu pracy specjalisty wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka;
- metodykę Wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny (rehabilitacji wieloprofilowego usprawniania dziecka, wsparcie rodziny) opartą na rekomendowanych strategiach i dowodach naukowych;
- metodykę treningu interakcji między małym dzieckiem i rodzicami lub opiekunami; metodykę wczesnej edukacji.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

E.2WW.U1.

- planować, przeprowadzać i analizować diagnozę funkcjonalną we wczesnym wspomaganie rozwoju;
- planować, realizować i interpretować wielospecjalistyczną ocenę funkcjonalną rozwoju dziecka, w odniesieniu do klasyfikacji ICF, wiedzy o rozwoju dziecka, uwzględniającą rozpoznanie kliniczne lub zaburzenia ograniczenia i bariery w rozwoju dziecka, jego potencjał rozwojowy, zasoby środowiska;
- projektować kompleksowe wsparcie terapeutyczne dziecka i jego rodziny;
- planować, realizować i ewaluować programy oddziaływań wspomagających i środowiskowych;
- realizować metodykę wczesnego wspomaganie rozwoju, wieloprofilowego usprawniania dziecka i organizacji współpracy w zespole-transdyscyplinarnym z zastosowaniem strategii oddziaływań terapeutycznych opartych na rekomendowanych praktykach i dowodach naukowych;
- określać rolę warsztatu pracy specjalisty wczesnego wspomaganie rozwoju;
- planować i realizować metodykę treningu interakcji między małym dzieckiem i jego rodzicami lub opiekunami;
- planować i realizować metodykę wczesnej edukacji;
- powiązać treści teoretyczne i praktyczne z sytuacjami życia codziennego na podstawie zdobytej wiedzy.

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

E.2WW.K1. okazywania empatii i szacunku dzieciom potrzebującym wsparcia i pomocy; okazywania zrozumienia i szacunku rodzinie dziecka;

E.2WW.K2. profesjonalnego rozwiązywania problemów interpersonalnych, konfliktów w grupie rówieśniczej, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;

E.2WW.K3. samodzielnego pogłębiania wiedzy dotyczącej wspomaganie rozwoju dziecka, wsparcia rodziny oraz organizacji i ewaluacji systemu wsparcia WWR w środowisku;

- E.2WW.K4. współpracy z nauczycielami i specjalistami WWR oraz rodziną dziecka i jego środowiskiem w celu doskonalenia swojego warsztatu pracy;E.2WW.K5. utrzymywania postawy krytycznej i refleksyjnej;
- E.2WW.K5. utrzymywania postawy krytycznej i refleksyjnej;
- E.2WW.K6. działania zgodnie z etyką w obronie praw dzieci i rodziny.

E.3WW. Praktyki zawodowe

W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie:

- E.3WW.W1. zadania charakterystyczne dla instytucji realizujących wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcie rodziny stanowiące sieć wsparcia WWR;
- E.3WW.W2. organizację, statut i plan pracy instytucji realizujących wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcie rodziny stanowiące sieć wsparcia WWR;
- E.3WW.W3. zasady zapewniania bezpieczeństwa dzieciom w instytucjach i podmiotach realizujących wczesne wspomaganie rozwoju i wsparcie rodziny oraz w pracy środowiskowej; będących w sieci podmiotów WWR;
- E.3WW.W4. wpływ czynników rozwoju dziecka, jego potencjału, zasobów rodziny oraz warunków środowiska społecznego na podejmowane działania w ramach WWR;
- E.3WW.W5. kluczową rolę rodziny dziecka i społeczności lokalnej w procesie uczenia się i rozwoju małych dzieci.

W zakresie umiejętności absolwent potrafi:

- E.3WW.U1. określić cele i korzyści z prowadzonych różnych form obserwacji, odpowiednio do wieku dziecka, typu zajęć, wyciągać wnioski z obserwacji pracy nauczycieli, specjalistów, ich interakcji z dziećmi i rodzinami oraz sposobu, w jaki planują i przeprowadzają zajęcia w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny , w tym dydaktyczne, opiekuńczo-wychowawcze, terapeutyczne; informacyjne, wspierające;
- E.3WW.U2. wyciągać wnioski z obserwacji sposobu integracji działań opiekuńczo-wychowawczych i dydaktycznych, terapeutycznych i środowiskowych;
- E.3WW.U3. zaplanować i przeprowadzić zajęcia pod nadzorem opiekuna praktyk zawodowych;
- E.3WW.U4. analizować, przy pomocy opiekuna praktyk zawodowych oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w zakresie przygotowania psychologiczno-pedagogicznego, sytuacje i zdarzenia zaobserwowane lub doświadczone w czasie praktyk;
- E.3WW.U5. dokonać opis przypadku (w postaci zanonimizowanej), który zawiera istotne informacje dotyczące dziecka oraz opis głównego problemu rodziny dotyczącego funkcjonowania w różnych obszarach życia; omówić

przeprowadzoną przez siebie rozmowę z dzieckiem i/lub jego rodziną/nauczycielami; zinterpretować diagnozę kliniczną lub funkcjonalną (przygotowaną przez siebie lub otrzymaną od innych specjalistów); wyciągać wnioski z zebranych informacji dotyczących zasobów dziecka, jego rodziny i otoczenia; przedstawić propozycje pomocy wraz ze wskazaniem możliwych działań innych specjalistów; przedstawić plan i opis udzielanej przez siebie pomocy lub możliwej do otrzymania w danym systemie/środowisku; przedstawić wnioski i ewaluację/omówienie/ocenę podjętych działań wykonywanych osobiście oraz przez innych specjalistów, którzy byli zaangażowani we wsparcie dziecka;

- E.3WW.U6. powiązać opanowane treści teoretyczne i praktyczne z rutynowymi czynnościami życia codziennego w środowisku dziecka i rodziny na podstawie wiedzy zdobytej podczas hospitacji, praktyki, seminariów, interwizji i superwizji, z udziałem rodzin objętych WWR oraz specjalistów;
- E.3WW.U7. stosować odpowiednie sposoby kontaktu z dzieckiem, rodziną i jego środowiskiem;
- E.3WW.U8. potrafi docenić rolę pozytywnych relacji i interakcji oraz wsparcia jako podstawy działania;
- E.3WW.U9. skorelować treści własnej specjalizacji z wiedzą z innych obszarów, realizacją wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny w sposób odpowiedni i znaczący dla każdego dziecka i rodziny.

W zakresie kompetencji społecznych absolwent jest gotów do:

- E.3WW.K1. skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych oraz z nauczycielami, specjalistami WWR, dzieckiem, rodziną i jej środowiskiem społecznym w celu poszerzania swojej wiedzy i warsztatu pracy;
- E.3WW.K2. promowania i optymalizowania włączenia w życie społeczne dziecka i rodziny;
- E.3WW.K3. wzmacniania udziału rodziny w procesie WWR oraz zwiększania jej potencjału na wszystkich etapach rozwoju dziecka;
- E.3WW.K4. okazywania szacunku i wzajemności w relacjach z rodzicami oraz w zespole transdyscyplinarnym.

Rozdział 4. Ramowy program studiów podyplomowych

Program studiów podyplomowych Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcie rodziny jest skierowany do specjalistów z zakresu ochrony zdrowia, edukacji, psychologii, rehabilitacji, logopedii, terapii zajęciowej, usług społecznych i innych form terapii, którzy chcą uzyskać kompetencje specjalisty WWR.

Adresaci studiów podyplomowych reprezentują różne dziedziny wiedzy, dlatego ramowy program tych studiów podyplomowych oparty jest na modułach tematycznych,

integrujących treści teoretyczne i praktyczne odnoszące się do kluczowych aspektów wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny, ujętych w nowym modelu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny.

Pogram studiów podyplomowych uwzględnia:

- połączenie zajęć teoretycznych i praktycznych obejmujących analizę literatury naukowej, zajęć pokazowych, seminariów, wymianę doświadczeń przy udziale specjalistów WWR oraz rodzin objętych wsparciem;
- powiązanie teoretycznych i praktycznych zajęć z doświadczeniem pracy w środowisku dziecka i rodziny oraz monitoring pracy z dzieckiem i rodziną w ramach praktyk zawodowych;
- poznanie i wykorzystanie narzędzi oceny funkcjonalnej dziecka oraz badania zasobów rodziny i środowiska, umiejętności dobierania i stosowania strategii wspomagających rozwój dziecka oraz kompleksowego wsparcia rodziny w środowisku, opartych na rekomendowanych praktykach i dowodach naukowych, na podstawie integracji treści modułów tematycznych;
- promowanie współpracy, pracy zespołowej, umiejętności komunikacji, budowania relacji oraz postawy etycznej i postaw samodoskonalenia zawodowego.

Ramowy program studiów podyplomowych obejmuje łącznie 1065 godzin, w tym:

- a) 180 godzin przeznaczonych na kształcenie kierunkowe (pedagogika specjalna), w tym 60 godz. praktyka zawodowa,
- b) 885 godzin przeznaczonych jest na przygotowanie merytoryczne i przygotowanie dydaktyczno-metodyczne, praktykę zawodową w ramach specjalności wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, w tym 180 godz. praktyki zawodowej.

Ramowy program studiów podyplomowych obejmuje następujące moduły:

Nazwa modułu:	łączy wymiar godzin	Liczba punktów ECTS
C. KSZTAŁCENIE KIERUNKOWE	180	18
C.3 Moduł: Przygotowanie pedagogiczne do pracy z dziećmi i uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	60	6
C.5 Moduł: Dydaktyka specjalna	30	4
C. 6 Moduł: Diagnostyka w pedagogice specjalnej	30	4
C.7 Praktyka zawodowa w placówkach edukacyjnych z dziećmi ze SPE	60	4
E.WW. Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	885	
E.1WW. Przygotowanie merytoryczne	500	min.20
Moduł: Model wczesnego wspomaganie rozwoju - założenia, zasady i organizacja	55	

Moduł: Wsparcie rodziny w modelu wczesnego wspomaganie rozwoju	65	
Moduł: Biomedyczne podstawy wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka	105	
Moduł: Psychospołeczne podstawy wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wczesnej interwencji terapeutycznej	85	
Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z zaburzeniami neurorozwojowymi i wspieranie jego rodziny	50	
Moduł: Podstawy rehabilitacji dziecka z zaburzonym rozwojem psychoruchowym i wspieranie jego rodziny	40	
Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością słuchową i wspieranie jego rodziny	50	
Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością wzrokową i wspieranie jego rodziny	50	
E.2WW. Przygotowanie dydaktyczno-metodyczne	205	min.12
Moduł: Ocena możliwości i potrzeb dziecka	80	
Moduł: Wsparcie środowiskowe w WWR	45	
Moduł: Planowanie procesu WWR	80	
E.3WW. Praktyki zawodowe	180	6
1. Praktyka zawodowa w zespołach WWR ⁵	60	
2. Praktyka zawodowa: indywidualna praca środowiskowa z dzieckiem i rodziną (studium dziecka i rodziny)	120	
PODSUMOWANIE:		
C. KSZTAŁCENIE KIERUNKOWE	180	18
E.WW. WCZESNE WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECKA	885	
Łączna liczba godzin	1065	

Kształcenie kierunkowe (C.)

4.1. Moduł: Przygotowanie pedagogiczne do pracy z dziećmi i uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Liczba godzin: 60

Moduł: Przygotowanie pedagogiczne do pracy z dziećmi i uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

⁵ w instytucjach, które zgodnie z projektowanymi zmianami będą koordynować wsparcie w ramach nowego modelu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny w zakresie wsparcia terapeutycznego i środowiskowego w systemie oświaty, ochronie zdrowia oraz sektorze pomocy społecznej

Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	C3W1	Zna podstawowe problemy pedagogiki specjalnej jako nauki interdyscyplinarnej, pojęcia cele, zadania, zasady
2	C3W1	Zna kontekst historyczny pedagogiki specjalnej i współczesne tendencje oraz systemy kształcenia dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
3	C3W1	Zna skalę zjawiska niepełnosprawności w Polsce i na świecie
4	C3W2	Zna zakresy pedagogiki specjalnej oraz przyczyny, rodzaje niepełnosprawności
5	C3W2	Zna funkcjonalne następstwa niesprawności dla rozwoju dziecka
6	C3W3	Zna regulacje prawne w zakresie kształcenia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
7	C3W3	Zna regulacje prawne dotyczące organizacji i prowadzenia wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny
8	C3W5	Zna sytuacje rodziny małego dziecka zagrożonego niepełnosprawnością, z niepełnosprawnością
Umiejętności		
1	C3U1	Potrafi identyfikować i interpretować złożone zjawiska i systemy wsparcia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz zasoby środowiska
2	C3U2	Potrafi dokonać krytycznej analizy systemów wsparcia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
3	C3U5	Potrafi rozpoznać i zinterpretować potrzeby i zasoby rodziny dziecka zagrożonego niepełnosprawnością i z niepełnosprawnością
Kompetencje społeczne		
1	C3K1	Jest gotów do organizowania i udzielania wsparcia dla dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i z niepełnosprawnością, ich rodzin oraz środowiska pozarodzinnego
2	C3K2	Jest gotów do przestrzegania zasad etyki w pracy z dziećmi i rodziną
3	C3K3	Jest gotów do ciągłego dokształcania zawodowego
4	C3K4	Jest gotów do przyjęcia odpowiedzialności za własne przygotowanie do pracy z dzieckiem i rodziną dziecka zagrożonego niepełnosprawnością i z niepełnosprawnością
Treści programowe		
<ul style="list-style-type: none"> – Cele, obszary pedagogiki specjalnej, specjalności, interdyscyplinarny wymiar pedagogiki specjalnej oraz aspekty historyczne. – Założenia biopsychospołecznej koncepcji niepełnosprawności, rodzaje i przyczyny niepełnosprawności. 		

- Zmiany w podejściu do osób z niepełnosprawnością, zmiany w definiowaniu pedagogiki specjalnej.
- Prawa podstawowe określone w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka (ang.: UNCRC) oraz Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (ang.: UNCRPD),
- Pedagogika specjalna w kontekście zmian(kształcenie specjalne- kształcenie integracyjne edukacja włączająca).
- System edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością.
- Regulacje prawne w zakresie kształcenia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Rodzina i środowisko pozarodzinne dziecka z niepełnosprawnością
- Dziecko, uczeń, dorosły z niepełnosprawnością w społeczeństwie- integracja i włączenie społeczne.

4.2. Moduł: Dydaktyka specjalna

Liczba godzin: 30

Moduł: Dydaktyka specjalna		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	C5W1	Zna i rozumie dydaktykę jako naukę teoretyczną i empiryczną, klasyfikacje dydaktyki specjalnej na dydaktyki szczegółowe, dydaktykę specjalną w kontekście porównawczym i interdyscyplinarnym
2	C5W2	Zna i rozumie koncepcje i systemy dydaktyczne kształcenia specjalnego
3	C5W3	Zna i rozumie organizację procesu kształcenia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi; zasady, metody, proces kształcenia w aspekcie trudności związanych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi dzieci, zasady ewaluacji i efektywność podejmowanych działań edukacyjnych
Umiejętności		
1	C5U1	Potrafi projektować zajęcia edukacyjne, stosować niestandardowe rozwiązania konkretnych problemów z zakresu dydaktyki specjalnej
2	C5U2	Potrafi indywidualizować zadania, dostosowywać metody i treści nauczania do potrzeb dzieci i uczniów, zwiększać umiejętności poznawcze, kompetencje społeczne i integrację rówieśniczą
3	C5U3	Potrafi pracować w zespole, pełniąc w nim różne role, podejmować i wyznaczać zadania, planować i realizować złożone działania pedagogiczne.
Kompetencje społeczne		

1	C5K1	Jest gotów do odpowiedzialnego pełnienia roli zawodowej związanej z działalnością dydaktyczną
2	C5K2	Jest gotów do wykazywania cech refleksyjnego praktyka, świadomego znaczenia profesjonalizmu w pracy zawodowej
3	C5K3	Jest gotów do samodoskonalenia

Treści programowe

- Dydaktyka specjalna jako nauka teoretyczna i empiryczna, klasyfikacja dydaktyki specjalnej na dydaktyki szczegółowe.
- Organizacja procesu kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- Proces edukacyjno-terapeutyczny w aspekcie edukacji i terapii małych dzieci o zaburzonym rozwoju.
- Zasady i metody edukacji dziecka o zaburzonym rozwoju.
- Zasady oceny i ewaluacji efektywności podejmowanych działań edukacyjno-terapeutycznych.

4.3. Moduł: Diagnostyka w pedagogice specjalnej

Liczba godzin: 30

Moduł: Diagnostyka w pedagogice specjalnej		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	C.6.W1.	Zna teoretyczne podstawy diagnozowania w pedagogice specjalnej
2	C.6.W1.	Określa cele, założenia, obszary i cechy diagnozy
3	C.6.W2.	Rozróżnia procedury badań diagnostycznych i eksperymentalnych w pedagogice specjalnej – analizy jakościowe i ilościowe
4	C.6.W3.	Określa przydatność metod diagnostycznych w ocenie specyfiki zaburzeń w rozwoju
5	C.6.W4.	Zna modele diagnozowania w pedagogice
6	C.6.W1.	Zna zasady i normy etyczne związane z diagnozowaniem w pedagogice specjalnej
Umiejętności		
1	C.6.U1.	Analizuje dokumenty i prace dziecka i ucznia pod kątem określenia jego możliwości i specjalnych potrzeb edukacyjnych oraz środowiskowych uwarunkowań jego funkcjonowania
2	C.6.U2.	Interpretuje wyniki diagnozy pedagogicznej
3	C.6.U3.	Konstruuje proste narzędzia do diagnozy pedagogicznej
4	C.6.U4.	Planuje ewaluacje procesu edukacyjno-terapeutycznego dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi
Kompetencje społeczne		
1	C.6.K1.	Wykazuje gotowość przyjęcia odpowiedzialności za podejmowane

		decyzje związane z organizacją procesu diagnostycznego
2	C.6.K2.	Jest gotów do podejmowania współpracy z nauczycielami, specjalistami, rodzicami lub opiekunami, dziećmi i uczniami w poszukiwaniu przyczyn trudności;
3	C.6.K3.	Jest gotów do dzielenia się wiedzą z nauczycielami prowadzącymi zajęcia z dzieckiem lub uczniem i jego rodzicami lub opiekunami na rzecz zapewniania mu optymalnych warunków rozwoju w środowisku włączającym

Treści programowe

- Podstawy diagnostyki w pedagogice specjalnej.
- Cele, założenia i obszary diagnozy.
- Cechy diagnozy w pedagogice specjalnej.
- Diagnoza rozwojowa i funkcjonalna, ICF.
- Diagnoza nozologiczna wg klasyfikacji ICD, DSM.
- Procedury badań diagnostycznych i eksperymentalnych w pedagogice specjalnej – analizy jakościowe i ilościowe.
- Orzecznictwo psychopedagogiczne a orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.
- Modele diagnozowania w pedagogice.
- Diagnoza w planowaniu procesu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.
- Uwarunkowania działań diagnostycznych.
- Metody, techniki i narzędzia diagnozy pedagogicznej.
- Planowanie i konstrukcja narzędzi diagnozy w pedagogice specjalnej.
- Postępowanie etyczne w procesie diagnozowanie pedagogicznego.

4.4. Moduł: Praktyka zawodowa w placówkach edukacyjnych z dziećmi ze SPE

Moduł: Praktyka zawodowa w placówkach edukacyjnych z dziećmi ze SPE		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	C.7.WW.W1.	Zna specyfikę funkcjonowania przedszkola realizującego WWR, w którym jest odbywana praktyka, w szczególności: zadania opiekuńczo-wychowawcze, organizację pracy, zakresy zadań pracowników, uczestników procesów pedagogicznych oraz rodzaj prowadzonej dokumentacji z uwzględnieniem systemu wsparcia w ramach WWR
2	C.7.WW.W2.	Zna zasady zapewniania bezpieczeństwa dzieciom w przedszkolu i innej placówce systemu oświaty i poza nimi
Umiejętności		
1	C.7.U1.	Potrafi obserwować funkcjonowanie dziecka lub ucznia oraz nauczyciela w przedszkolu
2	C.7.U2.	Potrafi dokonać analizy i interpretacji zaobserwowanych lub

		doświadczonych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych
		Kompetencje społeczne
1	C.7. K1.	Posiada kompetencje do skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych oraz z nauczycielami w celu poszerzania swojej wiedzy.

Przygotowanie merytoryczne (E.1.WW.)

4.5. Moduł: Model wczesnego wspomaganie rozwoju - założenia, zasady i organizacja

Liczba godzin: 55

Moduł: Model wczesnego wspomaganie rozwoju - zasady i organizacja		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.1WW.W2.	Definiuje podstawowe pojęcia wczesna interwencja, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka, interwencja kryzysowa.
2	E.1WW.W2.	Zna i rozumie zasady organizacji opieki i wychowania małego dziecka w Polsce.
3	E.1WW.W2.	Zna rozwiązania organizacyjne, modele i standardy wczesnego wspomaganie oraz wczesnej interwencji terapeutycznej stosowane na świecie.
4	E.1WW.W2.	Zna założenia biopsychospołecznej koncepcji niepełnosprawności
5	E.1WW.W2.	Zna możliwości i sposoby zastosowania biopsychospołecznego modelu niepełnosprawności w pracy z dzieckiem i rodziną przez specjalistów na etapie diagnozy, planowania oraz realizowania pracy terapeutycznej.
6	E.1WW.W4.	Zna założenia nowego modelu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny w Polsce.
7	E.1WW.W4.	Zna standardy organizacji systemu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wspierania rodziny (WWR).
8	E.1WW.W4	Zna zakres kompetencji specjalisty WWR i poszczególnych członków zespołu WWR.
9	E.1WW.W2.	Zna modele współpracy zespołu WWR i stosuje je w pracy z dzieckiem i rodziną, wie, jak należy organizować pracę zespołów WWR, zna formy i sposoby działań na rzecz podnoszenia jakości pracy zespołów WWR, w tym zadania interwizji i superrewizji, zna metody i narzędzia oceny jakości organizacji pracy zespołu WWR.
10	E.1WW.W2.	Zna założenia treningu interpersonalnego: wie na czym polegają rozmowy, negocjacje oraz poziomy konfliktu, jak kontrolować swoje emocje i odczytywać je u innych osób, jak zaplanować i przeprowadzić negocjacje, zna i rozumie zagadnienie psychoedukacji oraz wsparcia psychospołecznego rodziny oraz środowiska pozarodzinnego dziecka z

		zaburzeniami rozwojowymi, zagrożonego niepełnosprawnością i ze stwierdzoną niepełnosprawnością, zna i rozumie zasady przeprowadzania treningów umiejętności interpersonalnych w pracy z rodzina oraz w zespole WWR.
11	E.1WW.W2.	Zna swoje zasoby (możliwości i ograniczenia)w zakresie prowadzenia wsparcia dziecka i rodziny, poczynwszy od jego planowania, zarządzania ryzykiem po fazę realizacji i wdrożenia danego rozwiązania w organizacji WWR.
		Umiejętności
1	E.1WW.U2.	Potrafi opisać organizację, modele i standardy wczesnego wspomaganie oraz wczesnej interwencji terapeutycznej, założenia nowego modelu organizacji wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny w działaniach międzysektorowych.
2	E.1WW.U2.	Potrafi dokonać analizy organizacji opieki i wychowania małego dziecka i systemu wsparcia rodziny w Polsce.
3	E.1WW.U2.	Potrafi zastosować założenia biopsychospołecznego modelu niepełnosprawności w pracy z dzieckiem i rodziną oraz środowiskiem pozarodzinnym.
4	E.1WW.U2.	Rozumie oraz potrafi wyjaśnić znaczenie transdyscyplinarnego, kompleksowego podejścia w procesie wspomaganie rozwoju małego dziecka oraz umie wskazać zależności między obszarami działań.
5	E.1WW.U2.	Potrafi organizować pracę w zespołach WWR, przy uwzględnianiu poszczególnych modeli współpracy, potrafi ocenić jakość organizacji pracy zespołu WWR, potrafi dostosowywać modele współpracy zespołu WWR do potencjału rozwojowego. potrzeb i zasobów dziecka i rodziny oraz środowiska pozarodzinnego.
6	E.1WW.U2.	Potrafi pracować w zespole WWR: obserwuje, rozumie i interpretuje zachowania i postawy członków zespołu, rodziny wobec siebie oraz dziecka z niepełnosprawnością, rozumie samego siebie oraz rozmówców przez poszerzenie wiedzy i świadomości na temat umiejętności miękkich niezbędnych w komunikacji, wyjaśnia i przekazuje w sposób zrozumiały informacje dotyczące profilu funkcjonalnego dziecka, oceny funkcjonalnej, ekomapy, założeń indywidualnego planu wczesnego wspomaganie rozwoju i wsparcia rodziny (IPWWR), potrafi świadomie wykorzystać wiedzę w zakresie wsparcia informacyjnego, emocjonalno-społecznego, określenia w porozumieniu z rodzina i zespołem celów i strategii WWR, negocjacji, rozwiązywania problemów, zachowania w sytuacji kryzysowej oraz propagowania integracji i włączenia społecznego dziecka i rodziny oraz ich środowiska.
		Kompetencje społeczne
1	E.1WW.K1.	Jest gotów do autorefleksji nad rozwojem zawodowym. Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę dokształcania się i rozwoju osobistego.
2	E.1WW.K2.	Jest gotów do wykorzystania zdobytej wiedzy i umiejętności. Ma przekonanie o sensie zdobywania wiedzy, wartości i potrzebie podejmowania działań wspomagających rozwój małego dziecka i wsparcia rodziny i jego środowiska pozarodzinnego.

3	E.1WW.K2.	Jest gotów do odpowiedzialnego pełnienia roli zawodowej specjalisty WWR, wykazuje cechy refleksyjnego praktyka, świadomego znaczenia profesjonalizmu w pracy zawodowej, dostrzega potrzebę samodoskonalenia się.
4	E.1WW.K2.	Jest gotów do formułowania opinii dotyczących różnych aspektów działalności zawodowej i zasięgania porad od członków zespołu w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemów.
5	E.1WW.K2.	Odpowiedzialnie przygotowuje się do realizacji zadań i podejmowania odpowiedzialności oraz wypełniania zobowiązań społecznych, w tym komunikowania się i współpracy z otoczeniem oraz aktywnego uczestnictwa w grupach i organizacjach realizujących działania edukacyjne, rehabilitacyjne i społeczne.
6	E.1WW.K3.	Potrafi przyjąć odpowiedzialność za przygotowane i realizację zajęć wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny. Ma przekonanie o skuteczności stosowania metodyk projektowych.

Treści programowe

- Wczesna interwencja a wczesne wspomaganie rozwoju jako kompleksowa, skoordynowana pomoc dziecku i rodzinie - pojęcia, założenia, zadania i funkcje.
- Założenia koncepcyjne biopsychospołecznego modelu niepełnosprawności.
- Możliwości i sposoby zastosowania biopsychospołecznego modelu niepełnosprawności w pracy z dzieckiem i rodziną przez specjalistów na etapie poznania zasobów dziecka i rodziny, oceny, planowania oraz realizowania pracy terapeutycznej.
- Organizacja, modele i standardy wczesnego wspomaganie oraz wczesnej interwencji terapeutycznej na świecie i w Polsce.
- Organizacja opieki i wychowania małego dziecka i systemu wsparcia rodziny w Polsce.
- Standardy organizacji systemu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wspierania rodziny (WWR).
- Profil kompetencyjny zespołu WWR i specjalisty WWR (wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny).
- Modele współpracy specjalistów i ich zastosowanie we wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka i rodziny, zasady i sposoby organizacji pracy zespołów WWR, metody i sposoby diagnozowania i podnoszenia jakości współpracy specjalistów WWR.
- Trening interpersonalny: budowanie zaufania w grupie, umiejętności rozpoznawania i kontrolowania emocji, komunikacja interpersonalna (aktywne słuchanie, parafrazowanie, przekazywanie informacji zwrotnych, klaryfikacja), rozwiązywanie konfliktów, asertywność, granice w relacjach międzyludzkich, radzenie sobie ze stresem, relaksacja i wizualizacja.
- Założenia oraz przebieg superrewizji i interwizji we wczesnym wspomaganie rozwoju.

4.6. Moduł: Wsparcie rodziny

Liczba godzin: 65

Moduł: Wsparcie rodziny w modelu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny

Efekty uczenia się

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych	Wiedza
-----	-------------------------------------	--------

	(symbol efektu)	
1	E.1WW.W2	Zna założenia systemowego ujęcia rodziny oraz modelu skoncentrowanego na rodzinie.
2	E.1WW.W2	Zna założenia modelu społecznego wsparcia w środowisku, w którym funkcjonuje rodzina.
3	E.1WW.W2	Zna specyfikę rodziny małego dziecka (jako środowiska wychowawczego), jej zadania i znaczenie.
4	E.1WW.W3	Zna podstawowe zasady współpracy z rodziną uwzględniając przy tym, możliwości i potrzeby poszczególnych jej członków (matek, ojców, rodzeństwa).
5	E.1WW.W3	Zna metody, techniki, narzędzia służące do rozpoznania potrzeb i zasobów rodzinnych.
6	E.1WW.W2	Zna możliwości wykorzystywania zasobów rodzinnych oraz środowiska pozarodzinnego w procesie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny.
7	E.1WW.W2	Zna podstawowe metody, techniki i narzędzia oceny relacji pomiędzy rodzicami a dzieckiem oraz środowiskiem pozarodzinnym.
8	E.1WW.W2	Zna zasady budowania relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi – prawidłowości i zakłócenia.
9	E.1WW.W2	Zna i rozumie zagadnienie psychoedukacji oraz wsparcia psychopedagogicznego rodziców lub opiekunów dziecka z zagrożonym rozwojem, z zaburzeniami rozwojowymi, ze stwierdzoną niepełnosprawnością
10	E.1WW.W2	Zna i rozumie zasady przeprowadzania treningów umiejętności wychowawczych
11	E.1WW.W2	Zna standardy bycia z rodziną w procesie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny, zgodnie z przyjętym modelem skoncentrowanym na rodzinie.
12	E.1WW.W2	Posiada podstawową wiedzę dotyczącą procesów komunikacji interpersonalnej (w rodzinie)
13	E.1WW.W2	Posiada wiedzę na temat mechanizmów transmisji oddziaływań rodzicielskich.
14	E.1WW.W3	Wie, jak należy rozpoznawać i określać zasoby rodzinne, zna rozwiązania organizacyjne,
15	E.1WW.W2	Zna modele funkcjonowania rodziny małego dziecka, w tym dziecka z zaburzeniami rozwojowymi w środowisku społecznym, adekwatnie do sytuacji w jakiej się znajduje.
		Umiejętności
1	E.1WW.U2	Potrafi wykorzystywać systemowe ujęcia rodziny oraz założenia modelu skoncentrowanego na rodzinie w procesie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny.
2	E.1WW.U2	Potrafi rozpoznawać potrzeby oraz zasoby rodzinne, zestawiać dane istotne dla przygotowania ekomapy rodziny i środowiska pozarodzinnego.
3	E.1WW.U2	Potrafi znaleźć sposoby i drogi oddziaływań do zaspokajania potrzeb rodziny.
4	E.1WW.U2	Potrafi wykorzystywać i rozwijać zasoby rodzinny w procesie diagnostyczno-terapeutycznym.
5	E.1WW.U2	Potrafi organizować pracę w zespołach WWR, przy uwzględnianiu

		poszczególnych modeli współpracy, potrafi ocenić jakość organizacji pracy zespołu WWR, potrafi dostosowywać modele współpracy zespołu WWR do potrzeb dziecka i rodziny oraz ich środowiska pozarodzinnego.
7	E.1WW.U2	Potrafi analizować sytuacje życia rodzin w powiązaniu z teoretycznym podejściem i uwarunkowaniami socjalno-bytowymi z uwzględnieniem potrzeb dziecka.
8	E.1WW.U2	Posiada umiejętności w zakresie przekazywania informacji dotyczących profilu funkcjonalnego dziecka, wyników oceny funkcjonalnej oraz propozycji działań wspierających dziecko i rodzinę, określonych w indywidualnym planie wczesnego wspomaganie rozwoju i wsparcia rodziny (IPWWR).
9	E.1WW.U2	Potrafi planować psychoedukację oraz wsparcie psychopedagogiczne rodziców i opiekunów dziecka z zagrożonym rozwojem.
10	E.1WW.U2	Potrafi planować i realizować treningi umiejętności wychowawczych, społecznych, których celem jest zwiększenie potencjału rodziny, integracja i włączenie społeczne.
11	E.1WW.U2	Posiada umiejętność prezentowania własnych pomysłów, wątpliwości i sugestii, popierając je argumentacją w kontekście koncepcji naukowych, udokumentowanych badaniach naukowych.
12	E.1WW.U2	Obserwuje, rozumie i interpretuje zachowania i postawy członków rodziny wobec siebie oraz dziecka z niepełnosprawnością oraz zespołu WWR.
		Kompetencje społeczne
1	E.1WW.K2	Jest gotów do wykorzystania zdobytej wiedzy do analizy sytuacji wewnątrz rodziny oraz jej miejsca w środowisku.
2	E.1WW.K1	Ma świadomość wartości podejmowania działań na rzecz zadań rodziny w zakresie kształtowania jej profilaktycznej, opiekuńczo-wychowawczej funkcji wobec dziecka.
3	E.1WW.K2	Podmiotowo traktuje osoby doświadczające problemów w środowisku rodzinnym i poza rodzinnym.
4	E.1WW.K1	Jest gotów do samodzielnego pogłębiania wiedzy z różnych obszarów dyscyplin. Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę doksztalcania się i rozwoju osobistego.
5	E.1WW.K1	Ma przekonanie o sensie zdobywania wiedzy, wartości i potrzebie podejmowania działań wspomagających rozwój małego dziecka i wsparcia rodziny.
6	E.1WW.K2	Potrafi współpracować ze specjalistami z zespołu diagnostyczno-rehabilitacyjnego oraz rodziną dziecka w zakresie opracowania profilu funkcjonalnego dziecka, ekomapy rodziny, oceny funkcjonalnej i IPWWR.
7	E.1WW.K2	Potrafi przyjąć odpowiedzialność za przygotowane i prowadzone zajęcia z dzieckiem i rodziną.
Treści programowe		
<ul style="list-style-type: none"> – Modele funkcjonowania rodziny małego dziecka, systemowe ujęcie rodziny. – Model skoncentrowany na rodzinie i model społecznego wsparcia w środowisku 		

- Czynniki warunkujące funkcjonowanie rodziny małego dziecka.
- Funkcje i zadania rodziny małego dziecka zagrożonego niepełnosprawnością lub ze zdiagnozowaną niepełnosprawnością, typy wsparcia rodziny.
- Ocena zasobów rodziny i ich wykorzystanie w procesie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny - ekomapa.
- Rodzina w procesie terapeutycznym zasady planowania międzysektorowego wsparcia rodziny w środowisku, w tym piecza zastępcza.
- Poznanie rodziny - analiza strategii, technik i narzędzi badawczych.
- Metodyka pracy z rodziną dziecka zagrożonego lub z niepełnosprawnością.
- Kształtowanie relacji wewnątrz rodziny: więź emocjonalna, spójność rodziny, adaptacja do sytuacji, elastyczność w przystosowaniu się rodziny, budowa wzajemnego zaufania, autonomia i integracja przy poszanowaniu indywidualności każdego członka rodziny.
- Proces komunikacji w rodzinie i z rodziną (zasady i sposoby przekazywania informacji, zasady planowania rozmów z wykorzystaniem technik komunikacji interpersonalnej).
- Wsparcie emocjonalne i społeczne rodziny w zespole WWR (rola wsparcia, typy wsparcia, programy wsparcia, zasady udzielania wsparcia, spójność działań zespołu WWR).
- Organizacja życia rodziny z małym dzieckiem – zasady zgodności, jasności i konsekwencji w zakresie obowiązujących ról i reguł w rodzinie oraz jasnego wyznaczania granic w procesie terapeutycznym dziecka, zasoby rodziny a zasoby środowiska - skorelowanie działań.
- Treningi umiejętności wychowawczych – rodzaje, zasady, sposoby przeprowadzania.

4.7. Moduł: Biomedyczne podstawy wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka

Liczba godzin: 105

Moduł: Biomedyczne podstawy wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.1WW.W1.	Zna i rozumie biologiczne podstawy rozwoju, anatomie i fizjologie układu nerwowego, narządów zmysłów, posiada wiedzę na temat mechanizmów powstawania zaburzeń neurorozwojowych i sensorycznych u małego dziecka, zna podstawy neuropsychologii.
2	E.1WW.W1.	Ma podstawową, uporządkowaną wiedzę dotyczącą zakresu opieki pediatrycznej nad dzieckiem zdrowym i chorym, w tym wcześniakiem oraz opieki pielęgniarki i położnej środowiskowej, opieki specjalistycznej, m.in. w zakresie genetyki, neonatologii, neurologii dziecięcej, psychiatrii dziecięcej, fizjoterapii, okulistyki, audiologii i laryngologii.
3	E.1WW.W1.	Zna rodzaje i zakres badań oraz programów profilaktyki rozwoju dziecka oraz zna zadania i rolę lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki i położnej środowiskowej i lekarzy specjalistów w zespole WWR.
4	E.1WW.W1.	Zna zakres badań podstawowych i specjalistycznych oraz ich znaczenie w procesie diagnostycznym i oceny funkcjonalnej oraz planowaniu postępowania terapeutycznego, szczególnie w odniesieniu do określenia przyczyn i miejsca zaburzeń (struktury i funkcji ciała), mających wpływ na podejmowane przez dziecko aktywności.
5	E.1WW.W1.	Ma podstawową, uporządkowaną wiedzę na temat przyczyn, rodzajów i stopni uszkodzenia CUN z uwzględnieniem Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Programów Zdrowotnych ICD oraz Międzynarodowej Klasyfikację Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia ICF.
6	E.1WW.W1.	Zna rodzaje i kryteria zaburzeń neurorozwojowych i psychicznych pojawiających się w okresie noworodkowym, niemowlęcym i poniemowlęcym, wczesnodziecięcym, zna i rozumie znaczenie rozpoznania klinicznego (diagnozy nozologicznej) w procesie oceny funkcjonalnej dziecka oraz w planowaniu wsparcia terapeutycznego i środowiskowego.
Umiejętności		
1	E.1WW.U1.	Potrafi dokonać charakterystyki zadań lekarza pediatry w profilaktyce pierwotnej i wtórnej oraz lekarzy ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (m.in. neurologa, genetyka, audiologa, okulisty, psychiatry dziecięcego, lekarza rehabilitacji medycznej).
2	E.1WW.U1.	Potrafi analizować i interpretować biologiczne podstawy rozwoju; analizować anatomie i fizjologie układu nerwowego, wykorzystywać

		wiedzę z zakresu podstaw neonatologii, genetyki, neurologii, fizjoterapii, psychiatrii dziecięcej, okulistyki i laryngologii w określeniu uwarunkowań zaburzeń funkcji i aktywności dziecka, mających wpływ na jego funkcjonowanie i rozwój oraz jakość życia rodziny.
3	E.1WW.U1.	Nabywa umiejętności diagnozy różnicowej zaburzeń psychicznych wieku rozwojowego i zaburzeń wynikających z dysfunkcji OUN nabytych w okresie prenatalnym, okołoporodowym, postnatalnym, wczesnodziecięcym, potrafi określić sygnały ostrzegawcze w przebiegu rozwoju małego dziecka.
4	E.1WW.U1.	Potrafi scharakteryzować choroby wieku dziecięcego i choroby przewlekłe u dzieci, oraz zaburzenia rozwojowe pojawiające się w okresie noworodkowym, niemowlęcym i poniemowlęcym, wczesnodziecięcym, w tym w zakresie reakcji na bodźce, zachowania, emocji, więzi, interakcji społecznych, komunikacji i procesów poznawczych, potrafi przedstawić ich etiopatogenezę i objawy kliniczne używając odpowiedniej terminologii, wskazać ubytki struktury i funkcji organizmu, powiązać je ze zmianą aktywności codziennej dziecka i jego uczestnictwem w życiu społecznym.
5	E.1WW.U1.	Potrafi scharakteryzować przebieg badania pediatrycznego, neurologicznego oraz w zakresie psychiatrii dziecięcej.
6	E.1WW.U1.	Stosuje prawidłowo terminy określające najczęstsze zespoły objawów zaburzeń rozwojowych u dziecka.
Kompetencje społeczne		
1	E.1WW.K1.	Jest gotów do autorefleksji nad rozwojem zawodowym, ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę dokształcania się i rozwoju osobistego.
2	E.1WW.K1.	Jest gotów do poszukiwania źródeł wiedzy dotyczących biomedycznych uwarunkowań rozwoju małego dziecka, mających na celu poznanie i wyjaśnienie powiązań między uszkodzeniem struktury ciała i funkcji ciała a psychospołeczno-motorycznym funkcjonowaniem dziecka.
3	E.1WW.K1.	Jest gotów do wykorzystania zdobytej wiedzy i umiejętności, ma przekonanie o sensie zdobywania wiedzy, wartości i potrzebie podejmowania działań wspomagających rozwój małego dziecka i wsparcia rodziny i jego środowiska pozarodzinnego.
4	E.1WW.K1.	Jest gotów do odpowiedzialnego pełnienia roli zawodowej specjalisty WWR, wykazuje cechy refleksyjnego praktyka, świadomego znaczenia profesjonalizmu w pracy zawodowej, dostrzega potrzeby samodoskonalenia się.
5	E.1WW.K1.	Odpowiedzialnie przygotowuje się do realizacji zadań, podejmowania odpowiedzialności i wypełniania zobowiązań społecznych, w tym komunikowania się i współpracy z otoczeniem oraz aktywnego uczestnictwa w grupach i organizacjach realizujących działania wspierające, edukacyjne, rehabilitacyjne, terapeutyczne.
6	E.1WW.K2	Wykorzystuje zdobytą wiedzę do analizy zdarzeń pedagogicznych
Treści programowe		
- Pediatryczna opieka nad małym dzieckiem w tym opieka neonatologiczna, opieka pielęgniarki i położnej środowiskowej, profilaktyka pediatryczna - bilanse zdrowia, szczepienia ochronna,		

- psychohigiena-charakterystyka, sygnały ostrzegawcze w rozwoju dziecka.
- Wczesniactwo - charakterystyka, zagrożenia, zadania opieki neonatologicznej, zaburzenia w okresie noworodkowych, aranżacja środowiska.
- Opieka specjalistyczna nad dzieckiem z zaburzeniami rozwojowymi: cele, przebieg, wskazania do konsultacji, diagnoza i procedury postępowania, choroby wieku dziecięcego i choroby przewlekłe u dzieci oraz zaburzenia rozwojowe pojawiające się w okresie noworodkowym, niemowlęcym i poniemowlęcym, wczesnodziecięcym, w tym w zakresie reakcji na bodźce, zachowania, emocji, więzi, interakcji społecznych, komunikacji i procesów poznawczych.
- Standardy opieki nad kobietą w ciąży, noworodkiem i opieki pediatrycznej.
- Elementy neuropsychologii klinicznej dziecka - anatomia, funkcja, mechanizmy układu nerwowego, dysfunkcje i deficyty neuropsychologiczne w wybranych zaburzeniach neurorozwojowych, metody diagnozy neuropsychologicznej.
- Elementy neurologii dziecięcej: neurologiczna opieka nad małym dzieckiem - założenia, zakres i zadania, ocena neurorozwojowa dziecka, charakterystyka zaburzeń neurologicznych wieku dziecięcego, rokowania w leczeniu, zasady postępowania terapeutycznego.
- Elementy genetyki klinicznej, poradnictwo genetyczne dla rodzin, genetyczne uwarunkowania zaburzeń rozwojowych dziecka, zespoły zaburzeń.
- Elementy psychiatrii dzieci i młodzieży, poradnictwo i ochrona zdrowia psychicznego dziecka, opieka i wsparcie rodziny, klasyfikacja i charakterystyka zaburzeń psychicznych i neurorozwojowych w okresie niemowlęctwa i wczesnego dzieciństwa (0-3).
- Fizjoterapia pediatryczna: uwarunkowania rozwoju ruchowego, zaburzenia napięcia i kontroli pozycji i postawy, metody oceny rozwoju psychomotorycznego małego dziecka, rola fizjoterapeuty w zespole WWR.
- Pierwsza pomoc przedmedyczna pediatryczna.
- Rola zespołu medycznego w zespole transdyscyplinarnym WWR.

4.8. Moduł: Psychospołeczne podstawy wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wczesnej interwencji terapeutycznej

Liczba godzin: 85

Moduł: Psychospołeczne podstawy wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wczesnej interwencji terapeutycznej		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.1WW.W2.	Zna główne założenia biopsychospołecznego modelu niepełnosprawności.
2	E.1WW.W2.	Zna główne założenia modelu skoncentrowanego na rodzinie, pracy opartej na rutynach (RBM).
3	E.1WW.W2.	Zna możliwości i sposoby zastosowania biopsychospołecznego modelu niepełnosprawności w pracy z dzieckiem i rodziną przez specjalistów na etapie diagnozy, planowania oraz realizowania pracy terapeutycznej.
4	E.1WW.W2.	Definiuje podstawowe pojęcia z zakresu psychologii i pedagogiki uczenia się małego dziecka

5	E.1WW.W2.	Zna i rozumie etiopatogenezę zaburzeń i nieprawidłowości rozwojowych w kontekście biopsychospołecznego modelu niepełnosprawności.
6	E.1WW.W2.	Zna psychologię rozwoju, w tym psychologię prenatalną, psychologię kliniczną i psychopatologię małego dziecka.
7	E.1WW.W2.	Ma podstawową, uporządkowaną wiedzę z zakresu psychologicznych i społecznych teorii rozwoju dziecka oraz rozumie ich uwarunkowania w procesie WWR w odniesieniu do klasyfikacji ICF.
8	E.1WW.W2.	Zna i rozumie konteksty zdrowia oraz uwarunkowania rozwoju dziecka.
9	E.1WW.W2.	Zna oraz charakteryzuje mechanizmy uczenia się małego dziecka i teorie uczenia się.
10	E.1WW.W2.	Definiuje podstawowe pojęcia z zakresu teorii przywiązania, zna i rozumie mechanizmy zaburzeń więzi, ma podstawową, uporządkowaną wiedzę z teorii przywiązania i jej zastosowania w pracy z dzieckiem i rodziną.
11	E.1WW.W3.	Zna elementarną terminologię używaną w psycholingwistyce, rozumie jej zastosowanie w procesie wspomagania rozwoju dziecka w zakresie komunikacji funkcjonalnej werbalnej i niewerbalnej, zna i rozumie zagadnienie kształtowania mowy i języka dziecka, ma uporządkowaną wiedzę na temat rozwoju mowy dziecka, zarówno w aspekcie biologicznym, jak i psychologicznym oraz społecznym, ma elementarną wiedzę dotyczącą procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego oraz wiedzę dotyczącą klasyfikacji zaburzeń rozwoju mowy i języka.
12	E.1WW.W2.	Zna i rozumie zagadnienie niepełnosprawności i zagadnienie zagrożenia niepełnosprawnością.
13	E.1WW.W2.	Zna strategie i techniki w modelu behawioralno-poznawczo-rozwojowym w pracy z małym dzieckiem i jego rodziną.
14	E.1WW.W3.	Zna psychopedagogiczne metody wspomagania rozwoju percepcyjno-motorycznego wykorzystywane w procesie terapeutycznym dziecka z opóźnieniem rozwoju psychoruchowego.
		Umiejętności
1	E.1WW.U2.	Potrafi zastosować założenia biopsychospołecznego modelu niepełnosprawności w pracy z dzieckiem i rodziną.
2	E.1WW.U2.	Umie dokonać oceny miejsca dziecka i rodziny w ujęciu systemowym w nawiązaniu do biopsychospołecznego modelu niepełnosprawności
3	E.1WW.U2.	Potrafi określić czynniki warunkujące rozwój dziecka na podstawie znajomości koncepcji rozwoju człowieka.
4	E.1WW.U2.	Rozumie oraz potrafi wyjaśnić znaczenie międzysektorowego i transdyscyplinarnego podejścia w procesie wspomagania rozwoju małego dziecka oraz umie wskazać zależności między obszarami działań.
5	E.1WW.U2.	Potrafi analizować psychologiczno-pedagogiczne podstawy wczesnego wspomagania rozwoju i wczesnej interwencji terapeutycznej.
6	E.1WW.U2.	Potrafi analizować psychologię rozwoju, w tym psychologię prenatalną; potrafi analizować psychologię kliniczną i psychopatologię małego dziecka.
7	E.1WW.U1.	Potrafi określać etiopatogenezę zaburzeń i nieprawidłowości rozwojowych, w tym zaburzenia więzi i komunikacji u dziecka i

		mechanizmy ich powstawania.
8	E.1WW.U2.	Potrafi dokonać obserwacji i interpretacji aktywności małego dziecka, potrafi określić i scharakteryzować fazy rozwoju mowy dziecka, zachowań komunikacyjnych, uzasadnić ich znaczenie w nabywaniu kompetencji kluczowych.
9	E.1WW.U2.	Potrafi określać czynniki rozwoju i środowisko wychowawcze małego dziecka, niepełnosprawność i zagrożenie niepełnosprawnością, rodzaje niepełnosprawności u dzieci.
10	E.1WW.U2.	Potrafi właściwie dobrać, zmodyfikować oraz opracować i wykonać pomoce do zajęć stymulujących rozwój z dzieckiem w wieku niemowlęcym i poniemowlęcym, wczesnodziecięcym.
11	E.1WW.U2.	Potrafi organizować sytuacje dydaktyczne prowokujące do samooaktywności i twórczego poszukiwania rozwiązań edukacyjnych oraz wspierające rodziców i dzieci w samodzielności w zdobywaniu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w tym umiejętności projektowania działań wspierających włączenie społeczne dziecka i rodziny.
12	E.1WW.U3.	Potrafi planować i stosować metody pedagogiczne we wczesnym wspomaganie rozwoju.
		Kompetencje społeczne
1	E.1WW.K2.	Jest gotów do wykorzystania zdobytej wiedzy do analizy sytuacji zdarzeń rehabilitacyjnych i terapeutycznych w ramach działań WWR.
2	E.1WW.K1.	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę doksztalcania się i rozwoju osobistego.
3	E.1WW.K1.	Ma przekonanie o sensie zdobywania wiedzy, wartości i potrzebie podejmowania działań wspomagających rozwój małego dziecka i rozwijania potencjału rodziny.
Treści programowe		
<ul style="list-style-type: none"> - Możliwości i sposoby zastosowania biopsychospołecznego modelu niepełnosprawności w pracy z dzieckiem i rodziną przez specjalistów na etapie diagnozy, planowania oraz realizowania wsparcia WWR. - Rozwój prawidłowy a rozwój zakłócony - czynniki warunkujące rozwój dziecka oraz programy wczesnej stymulacji (czynniki rozwoju i środowisko wychowawcze małego dziecka), w tym system przywiązaniowy w cyklu życia oraz w kontekście trudności w uczeniu się. - Zaburzenia rozwojowe - opóźnienie rozwoju - niepełnosprawność: etiologia, typy, rodzaje. - Rozpoznanie kliniczne a zaburzeniu funkcjonowania małego dziecka - sygnały ostrzegawcze. - Wieloprofilowość oddziaływań stymulacyjnych w procesie wspomaganie rozwoju, analiza sfer rozwoju: rozwój percepcyjno-motoryczny, poznawczy, w zakresie komunikacji i emocjonalno-społeczny małego dziecka, wzajemne uwarunkowania zaburzeń - profilaktyka pierwotna i wtórna. - Proces uczenia małego dziecka wieku 0-6 lat – mechanizmy uczenia w aspekcie teorii J. Piageta, L. Wygotskiego, M. Montessori, modele wspomaganie rozwoju w procesie uczenia. - Teoria przywiązania, podstawowe założenia, style przywiązania, praca z dzieckiem w zależności od stylu przywiązania, zaburzenia więzi u dzieci, profesjonalna opieka nad dziećmi z zaburzeniami więzi, wspieranie rozwoju bezpiecznej więzi – wskazówki dla rodziców, nauczycieli, opiekunów. - Psycholingwistyka ogólna i rozwojowa - wybrane teorie przyswajania języka przez dziecko, periodyzacja procesu przyswajania języka przez dziecko, rozwój mowy i zachowań komunikacyjnych małego dziecka: okres prelingwalny, przyswajanie systemu fonetyczno- 		

fonologicznego, rozwój fleksji i składni, słownictwa, umiejętności w zakresie proktokonwersacji, cechy charakterystyczne wypowiedzi dzieci we wczesnym okresie nabywania języka (na podstawie analizy materiałów zapisanych), klasyfikacja zaburzeń rozwoju mowy i języka, kryteria diagnostyczne, sygnały ostrzegawcze w rozwoju mowy, języka i komunikacji.

- Rodzicielstwo bliskości.
- Strategie, techniki i narzędzia pracy terapeutycznej z dziećmi wspierające właściwy rozwój relacji przywiązaniowych i komunikacji funkcjonalnej.
- Strategie i techniki w modelu behawioralno-poznawczo-rozwojowym w pracy z małym dzieckiem i jego rodziną, wspierające uczestnictwo i włączenie społeczne dziecka i rodziny.
- Psychopedagogiczne metody wspomagania rozwoju percepcyjno-motorycznego wykorzystywane w procesie terapeutycznym dziecka z opóźnieniem rozwoju psychoruchowego.
- Teorie rozwojowe procesu uczenia małego dziecka w praktyce: budowania strategii zajęć wspomagających rozwój dziecka w codziennych aktywnościach (opartych na rutynie RBM), włączenie społeczne dziecka w grupie rówieśniczej, przygotowanie dziecka do podjęcia nauki w szkole oraz aktywne wsparcie adaptacji dziecka do edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej.
- Zabawa – teorie, rozwój i formy zabawy, zabawa jako kluczowa aktywność w uczeniu się w procesie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny, budowania wzajemnych relacji.

4.9. Moduł: Podstawy rehabilitacji dziecka z zaburzonym rozwojem psychoruchowym i wspieranie jego rodziny

Liczba godzin: 40

Moduł: Podstawy rehabilitacji dziecka z zaburzonym rozwojem psychoruchowym i wspieranie jego rodziny

Efekty uczenia się

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.1WW.W2.	Ma elementarną wiedzę o bezpieczeństwie i higienie w pracy z małym dzieckiem.
2	E.1WW.W2.	Zna normy rozwoju sprawności psychofizycznych w odniesieniu do klasyfikacji ICF oraz zasady stosowania technik rehabilitacji małego dziecka.
3	E.1WW.W2.	Zna cele i założenia ergoterapii małego dziecka
4	E.1WW.W3.	Ma elementarną wiedzę dotyczącą metod i technik fizjoterapii pediatrycznej w rehabilitacji ruchowej oraz ich zastosowania w codziennym procesie wspomagania rozwoju dziecka w domu i placówce.
5	E.1WW.W2.	Zna cele i założenia właściwej pielęgnacji wrażliwej małego dziecka.
		Umiejętności
1	E.1WW.U1.	Potrafi analizować podstawy rehabilitacji oraz przebieg rehabilitacji

	E.1WW.U3.	dziecka z zaburzeniami funkcji ruchowych.
2	E.1WW.U3.	Potrafi scharakteryzować metody i techniki neurorozwojowe w rehabilitacji pediatrycznej.
3	E.1WW.U3.	Potrafi realizować strategie , techniki i programy oddziaływania terapeutycznego stosowane we wczesnym wspomaganie rozwoju i wczesnej interwencji, zgodnie z aktualnym stanem wiedzy i badań naukowych.
4	E.1WW.U2.	Potrafi planować opiekę i pielęgnację wychowującą małego dziecka. Potrafi prawidłowo zastosować pozycje ułożenia oraz wykonać czynności pielęgnacyjne z uwzględnieniem miejsca i rodzajów zaburzeń napięcia mięśniowego oraz dysfunkcji ruchowych u noworodka, dziecka w wieku niemowlęcym i poniemowlęcym oraz podjąć działania korekcyjne u dziecka w wieku wczesnodziecięcym.
5	E.1WW.U2.	Potrafi pracować w zespole pełniąc różne role, podejmować i wyznaczać zadania, współpracować z innymi specjalistami, rodzicami i innymi uczestnikami procesu rehabilitacji, edukacji, terapii.
		Kompetencje społeczne
1	E.1WW.K1	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę dokształcania się i rozwoju osobistego.
2	E.1WW.K2	Jest gotów do wykorzystania zdobytej wiedzy w działaniach WWR.
3	E.1WW.K2	Odpowiedzialnie przygotowuje się do realizacji zadań oraz podejmowania odpowiedzialności i wypełniania zobowiązań społecznych, w tym komunikowania się i współpracy z otoczeniem oraz aktywnego uczestnictwa w grupach i organizacjach realizujących działania edukacyjne, rehabilitacyjne, terapeutyczne.
4	E.1WW.K2	Odpowiedzialnie pełni rolę zawodową związaną z działalnością rehabilitacyjną, edukacyjną, terapeutyczną i resocjalizacyjną, w tym: przyjmuje odpowiedzialność za podejmowane decyzje, prowadzone działania i ich skutki.
5	E.1WW.K1	Podejmuje refleksje na tematy etyczne, przestrzega zasad etyki zawodowej i etyki badań naukowych.
6	E.1WW.K1	Wykazuje cechy refleksyjnego praktyka, świadomego znaczenia profesjonalizmu w pracy zawodowej.
7	E.1WW.K2	Jest gotów do wykorzystania wiedzy do analizy zdarzeń pedagogicznych sytuacji dziecka i rodziny oraz podejmowania skutecznych działań wspomagających rozwój dziecka i podnoszących jakość życia rodziny.
Treści programowe		
<ul style="list-style-type: none"> - Systematyka metod w fizjoterapii. - Neurorozwojowe metody terapii zaburzeń rozwojowych u dzieci – założenia teoretyczne, podstawowe zasady terapii, techniki terapeutyczne i sposoby wspomagania rozwoju dziecka oraz wspomagania czynności funkcjonalnych koniecznych dla osiągnięcia względnej samodzielności dziecka. - Ergoterapia - założenia. - Terapia ręki - funkcje, etapy rozwojowe, uwarunkowania funkcji ręki, zabawy manualne. - Treningi pielęgnacji małego dziecka. 		

4.10. Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością słuchową i wspieranie jego rodziny

Liczba godzin: 50

Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością słuchową i wspieranie jego rodziny		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.1WW.W1.	Zna i rozumie podstawy audiologii.
2	E.1WW.W1.	Ma podstawową wiedzę na temat budowy i fizjologii narządu słuchu.
3	E.1WW.W3.	Ma podstawową, uporządkowaną wiedzę na temat przyczyn, rodzajów i stopnia uszkodzenia słuchu.
4	E.1WW.W3.	Ma podstawową wiedzę na temat środków technicznych wspomagających słyszenie.
5	E.1WW.W3.	Zna i rozumie metody diagnozy zaburzeń i nieprawidłowości w rozwoju, a w tym zna podstawowe wskaźniki subiektywnych i obiektywnych metod badań słuchu.
6	E.1WW.W3.	Ma podstawową wiedzę na temat różnic między testami diagnostycznymi a przesiewowymi badaniami słuchu.
7	E.1WW.W3.	Zna i rozumie metody diagnozy zaburzeń i nieprawidłowości w rozwoju, a w tym ma podstawową wiedzę na temat diagnozy surdologopedycznej oraz stosowanych narzędzi badawczych.
8	E.1WW.W3.	Zna podstawowe koncepcje dotyczące wczesnej wielospecjalistycznej diagnozy i wczesnego wspomagania rozwoju dziecka z niepełnosprawnością słuchową.
9	E.1WW.W3.	Zna metody wspomagania wykorzystywane we wczesnym wspomaganiu rozwoju dziecka z niepełnosprawnością słuchową.
Umiejętności		
1	E1WW.U1.	Potrafi analizować podstawy audiologii.
2	E1WW.U3.	Potrafi scharakteryzować uszkodzenie narządu słuchu uwzględniając przyczynę, czas wystąpienia wady, typ i stopień wady.
3	E1WW.U3.	Umie zinterpretować dane z audiogramu i na tej podstawie scharakteryzować uszkodzenie narządu słuchu.
4	E.1WW.U3.	Potrafi stosować metody diagnozy zaburzeń i nieprawidłowości w rozwoju dziecka z niepełnosprawnością słuchową.
5	E.1WW.U3.	Potrafi wykonać proste behawioralne badanie przesiewowe w celu ustalenia ewentualnej wady słuchu.
6	E.1WW.U3.	Posiada umiejętność przygotowania oraz przeprowadzania analizy i prezentacji metod wykorzystywanych we wspomaganiu rozwoju i rehabilitacji dziecka z niepełnosprawnością słuchową z przykładowymi ćwiczeniami do zajęć.
7	E.1WW.U3.	Potrafi realizować programy terapeutyczne stosowane we wczesnym

		wspomaganiu rozwoju i wczesnej interwencji.
8	E.1WW.U3.	Potrafi przygotować w oparciu o diagnozę wstępną plan oraz opracować scenariusz zajęć rehabilitacyjnych dla dziecka z niepełnosprawnością słuchową i przeprowadzić takie zajęcia.
9	E.1WW.U3.	Potrafi zaproponować i przeprowadzić zajęcia edukacyjne, rehabilitacyjne, terapeutyczne.
		Kompetencje społeczne
1	E.1WW.K1.	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę dokończenia się i rozwoju osobistego.
2	E.1WW.K1.	Ma przekonanie o sensie zdobywania wiedzy, wartości i potrzebie podejmowania działań wspomagających rozwój małego dziecka.
3	E.1WW.K2.	Jest gotów do wykorzystania wiedzy do analizy zdarzeń pedagogicznych sytuacji dziecka i rodziny oraz podejmowania skutecznych działań wspomagających rozwój dziecka i podnoszących jakość życia rodziny.
4	E.1WW.K3.	Odpowiedzialnie przygotowuje się do realizacji zadań oraz podejmowania odpowiedzialności i wypełniania zobowiązań społecznych, w tym komunikowania się i współpracy z otoczeniem oraz aktywnego uczestnictwa w grupach i organizacjach realizujących działania edukacyjne, rehabilitacyjne, terapeutyczne.
5	E.1WW.K4.	Potrafi współpracować ze specjalistami z zespołu diagnostyczno-rehabilitacyjnego w zakresie oceny i konstruowania programu diagnozy i terapii dziecka z niepełnosprawnością słuchową.
6	E.1WW.K1.	Wykazuje wrażliwość na potrzeby dziecka z niepełnosprawnością słuchu i jego rodziny, jest chętny do niesienia pomocy dziecku i jego rodzinie w zakresie wczesnej opieki pedagogicznej.
7	E.1WW.K2.	Potrafi przyjąć odpowiedzialność za przygotowane i prowadzone zajęcia dzieckiem z niepełnosprawnością słuchową.
Treści programowe		
<ul style="list-style-type: none"> – Anatomia narządu słuchu. – Charakterystyka uszkodzenia słuchu ze względu na stopień, miejsce i czas uszkodzenia. – Przyczyny uszkodzenia słuchu. – Charakterystyka obiektywnych badań słuchu. – Charakterystyka subiektywnych badań słuchu. – Badanie szeptem i mową - opracowanie testu, analiza wyników badania. – Badanie audiometryczne - konstruowanie wykresu krzywych słyszenia. – Badania słuchu w kamerze ciszy. – Analiza i interpretacja danych z audiogramu. – Aparatura wspomagająca słyszenie, rodzaje technicznych środków wspomagających słyszenie. – Systemy implantów ślimakowych. – Etiologia powstawania zaburzeń mowy spowodowanych uszkodzeniem słuchu. – Symptomatologia zaburzeń funkcjonowania słuchowo-językowego dziecka z niepełnosprawnością słuchową. – Logopedyczna (funkcjonalna) klasyfikacja uszkodzeń słuchu. – Rozwój mowy i funkcji słuchowych dzieci słyszących i niesłyszących - analiza porównawcza. – Ocena funkcjonalna dziecka z niepełnosprawnością słuchową. – Narzędzia do oceny funkcjonalnej dziecka z niepełnosprawnością słuchową. 		

- Sposoby oceny postępów w rehabilitacji małego dziecka z niepełnosprawnością słuchową.
- Sposoby wspomagania wszechstronnego rozwoju małego dziecka z niepełnosprawnością słuchową.
- Konstruowanie IPWWR dla dziecka z niepełnosprawnością słuchową.
- Problemy rodziców dziecka z niepełnosprawnością słuchową.
- Metody pracy z dzieckiem z niepełnosprawnością słuchową.
- Organizacja pracy rehabilitacyjnej - cele, metody, formy, środki dydaktyczne.
- Zajęcia wstępne - cele, funkcje i przykłady.
- Metody wspomagania rozwoju dziecka z niepełnosprawnością słuchową.
- Wychowanie słuchowe dziecka z niepełnosprawnością słuchową, w tym zastosowanie strategii i form komunikacji wspomagającej i alternatywnej, wybór metod komunikowania się najbardziej adekwatnych do potrzeb dziecka (np. nauka polskiego języka migowego), decyzje w sprawie kształcenia (np. edukacji dwujęzycznej).
- Diagnostyka surdologiczna.
- Planowanie i realizacja działań wspierających i rehabilitacyjnych ukierunkowanych na rozpoznawanie i rozwijanie mocnych stron i zdolności dziecka z niepełnosprawnością słuchową.

4.11. Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością wzrokową i wspieranie jego rodziny

Liczba godzin: 50

Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością wzrokową i wspieranie jego rodziny

Efekty uczenia się

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.1WW.W1.	Zna i rozumie podstawy okulistyki.
2	E.1WW.W1.	Potrafi wymienić i scharakteryzować wady refrakcji oraz wybrane schorzenia układu wzrokowego występujące u dzieci.
3	E.1WW.W1.	Zna podstawowe parametry diagnozy okulistycznej i potrafi je interpretować.
4	E.1WW.W3.	Zna specyfikę rozwoju funkcji wzrokowych i potrafi opisać poszczególne etapy rozwoju widzenia oraz zna specyfikę zaburzeń w rozwoju widzenia i rozumie, jak one mogą wpływać na rozwój dzieci słabowidzących.
5	E.1WW.W3.	Zna cele i warunki przeprowadzania funkcjonalnej oceny widzenia u dzieci słabowidzących.
6	E.1WW.W3.	Zna procedurę postępowania podczas przeprowadzania funkcjonalnej oceny widzenia oraz wybrane narzędzia służące do funkcjonalnej oceny widzenia u dzieci słabowidzących.
7	E.1WW.W3.	Zna teoretyczne założenia stymulowania wzroku oraz rodzaje i formy oddziaływań usprawniających widzenie u dzieci słabowidzących, w

		tym dzieci z niepełnosprawnością sprzężoną.
8	E.1WW.W3.	Zna wybrane programy terapeutyczne przeznaczone do wspomaganie rozwoju dzieci z niepełnosprawnością wzroku.
9	E.1WW.W3.	Zna specyfikę rozwoju orientacji przestrzennej u dzieci z niepełnosprawnością wzroku.
		Umiejętności
1	E1WW.U1.	Potrafi interpretować zapisy parametrów okulistycznych i rozpoznania okulistyczne dotyczące małych dzieci.
2	E1WW.U1.	Potrafi wymienić i scharakteryzować wady refrakcji oraz wybrane schorzenia układu wzrokowego występujące u dzieci.
3	E1WW.U3.	Potrafi scharakteryzować specyfikę i następstwa funkcjonalne wybranych schorzeń układu wzrokowego występujących u małych dzieci.
4	E.1WW.U2.	Potrafi ocenić poziom rozwoju widzenia oraz rozpoznać zaburzenia funkcji wzrokowych u dzieci.
5	E.1WW.U2.	Potrafi wnioskować w jaki sposób zaburzenia funkcji wzrokowych mogą wpływać na rozwój poznawczy, społeczny i motoryczny dziecka z niepełnosprawnością wzrokową.
6	E.1WW.U2.	Potrafi opisać sposób oceny poszczególnych funkcji wzrokowych u małych dzieci i przeprowadzić funkcjonalną ocenę widzenia małego dziecka.
7	E.1WW.U3.	Potrafi przygotować indywidualny program usprawniania widzenia dla dziecka słabowidzącego w oparciu o wyniki funkcjonalnej oceny widzenia i inne informacje na temat funkcjonowania dziecka.
8	E.1WW.U3.	Potrafi dokonać oceny i adaptacji otoczenia pod kątem potrzeb małego dziecka z niepełnosprawnością wzrokową.
		Kompetencje społeczne
1	E.1WW.K2.	Jest gotów do wykorzystania wiedzy do analizy zdarzeń pedagogicznych sytuacji dziecka i rodziny oraz podejmowania skutecznych działań wspomagających rozwój dziecka i podnoszących jakość życia rodziny
2	E.1WW.K1.	Ma przekonanie o sensie zdobywania wiedzy, wartości i potrzebie podejmowania działań wspomagających rozwój małego dziecka.
3	E.1WW.K4.	Potrafi współpracować ze specjalistami z zespołu diagnostyczno-rehabilitacyjnego w zakresie konstruowania programu diagnozy i terapii dziecka z niepełnosprawnością wzrokową.
4	E.1WW.K1.	Jest wrażliwy na problemy wynikające z niepełnosprawności wzroku, prezentuje właściwą postawę wobec dzieci niewidomych i słabowidzących.
5	E.1WW.K2.	Potrafi przyjąć odpowiedzialność za przygotowane i prowadzone zajęcia dzieckiem z niepełnosprawnością wzrokową.
Treści programowe		
<ul style="list-style-type: none"> – Anatomia układu wzrokowego i fizjologia widzenia. – Elementy optometrii: oko jako układ optyczny; refrakcja i wady refrakcji (wady wzroku). – Charakterystyka schorzeń układu wzrokowego występujących u dzieci (m.in. retinopatia wcześniaków, zaćma wrodzona, niedorozwój nerwu wzrokowego, zanik nerwu wzrokowego i inne). – Wybrane metody diagnozy i leczenia chorób układu wzrokowego u małych dzieci. 		

- Warunki, specyfika, etapy rozwoju widzenia.
- Zaburzenia w rozwoju widzenia i ich wpływ na rozwój poznawczy, społeczny i motoryczny dzieci z niepełnosprawnością wzrokową.
- Cele, warunki i zasady przeprowadzania funkcjonalnej oceny widzenia u dzieci w wieku niemowlęcym, poniemowlęcym i przedszkolnym.
- Wybrane narzędzia do funkcjonalnej oceny widzenia u małych dzieci.
- Metodyka i procedura postępowania podczas przeprowadzania funkcjonalnej oceny widzenia u małych dzieci.
- Zasady, warunki i etapy stymulacji wzroku i usprawniania widzenia dzieci słabowidzących.
- Wybrane zagadnienia dotyczące rozwijania orientacji przestrzennej dzieci z niepełnosprawnością wzrokową.

4.12. Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z zaburzeniami neurorozwojowymi i wspieranie jego rodziny

Liczba godzin: 50

Moduł: Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z zaburzeniami neurorozwojowymi i wspieranie jego rodziny		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.1WW.W2.	Zna i rozumie uwarunkowania zaburzeń neurorozwojowych, w tym zaburzeń ze spektrum autyzmu, zaburzeń komunikacji, zaburzeń emocji i zachowania.
2	E.1WW.W2.	Zna mechanizmy zaburzeń przetwarzania sensorycznego oraz integracji percepcyjno-motorycznej u dziecka.
3	E2.WWW.W1.	Zna i rozumie założenia wieloprofilowego wspomaganie rozwoju dzieci z zaburzeniami neurorozwojowymi w okresie niemowlęcym i poniemowlęcym, wczesnodziecięcym, w tym koncepcje strategii terapeutycznych stosowane w pracy z małym dzieckiem i jego rodziną.
4	E.1WW.W2.	Zna i rozumie podstawy wczesnej interwencji logopedycznej dziecka z zaburzeniami karmienia, więzi i rozwoju komunikacji funkcjonalnej, w tym komunikacji językowej, zna rolę komunikacji prewerbalnej i niewerbalnej we wczesnym wspomaganie rozwoju, zna mechanizm powstawania zaburzeń mowy i komunikacji z uwzględnieniem podstawowych czynności fizjologicznych w zakresie jedzenia.
5	E.1WW.W2.	Zna główne założenia komunikacji alternatywnej i wspomagającej w procesie rozwoju komunikacji małego dziecka oraz w procesie włączenia społecznego dziecka.
6	E.1WW.W2.	Zna prawidłowy przebiegu oceny funkcjonalnej rozwoju dziecka oraz zasobów rodziny i środowiska pozarodzinnego, ukierunkowanego na dobór strategii komunikacyjnych
7	E.1WW.W2.	Zna metody komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC), podstawy języka migowego, narzędzia i strategie komunikacyjne wspierające rozwój mowy i zachowania komunikacyjne.

8	E.1WW.W2.	Zna rolę środowiska społecznego we włączeniu dziecka do aktywności uczestnictwa i współdziałania.
9	E.1WW.W2.	Zna rodzaje niepełnosprawności u dzieci i zaburzeń neurorozwojowych.
		Umiejętności
1	E.1.WW.U2.	Potrafi określać i analizować zaburzenia neurorozwojowe, w tym zaburzenia ze spektrum autyzmu, zaburzenia komunikacji, zaburzenia emocji i zachowania, zaburzenia rozwoju intelektualnego, potrafi dokonać charakterystyki obszarów kluczowych oraz analizy zachowań dziecka z uwzględnieniem podejścia behawioralno-poznawczo-rozwojowego.
2	E.2.WW.U1.	Potrafi dokonać oceny umiejętności komunikacyjnych dziecka w aspekcie zachowań niewerbalnych - opracować profil umiejętności komunikacyjnych małego dziecka oraz ocenę zasobów w tym potencjału i barier środowiska, w którym dziecko i rodzina funkcjonuje.
3	E.1.WW.U2.	Potrafi omówić założenia komunikacji wspomagającej i alternatywnej z rodzicami.
4	E.1.WW.U2.	Potrafi właściwie dobierać strategie komunikacyjne, zmodyfikować oraz opracować i wykonać pomoce do zajęć stymulujących rozwój komunikacji z dzieckiem z w wieku niemowlęcym i poniemowlęcym, uwzględniając poziom funkcjonowania dziecka do realizacji w domu oraz środowisku pozarodzinnym, w tym przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego.
5	E.1.WW.U2.	Potrafi stosować strategie komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC), z zastosowaniem metod i technik AAC.
6	E.1.WW.U2.	Potrafi analizować przebieg rehabilitacji dziecka z zaburzeniami neurorozwojowymi.
7	E.1.WW.U2.	Potrafi realizować programy terapeutyczne stosowane we wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka i wczesnej interwencji.
8	E.1.WW.U3.	Potrafi planować i realizować zajęcia z zastosowaniem metod oddziaływania psychopedagogicznego we wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka z zaburzeniami neurorozwojowymi.
9	E.1.WW.U3.	Potrafi stosować ćwiczenia i zabawy stosownie do przyjętej strategii postępowania w edukacji i terapii dzieci z zaburzeniami neurorozwojowymi.
10		Potrafi określić cele i zadania wczesnej interwencji logopedycznej
11	E.1.WW.U3.	Potrafi zastosować prawidłowe pozycjonowanie dziecka, wykonać masaż logopedyczny oraz dobrać i przeprowadzić trening karmienia, udzielić wsparcia informacyjnego i terapeutycznego w zakresie czynności fizjologicznych (ssanie, połykanie, gryzienie, oddech) dziecku w wieku niemowlęcym i poniemowlęcym oraz jego rodzinie.
		Kompetencje społeczne
1	E.1WW.K1.	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę dokończenia się i rozwoju osobistego.
2	E.1WW.K2.	Jest gotów do wykorzystania wiedzy do analizy zdarzeń pedagogicznych sytuacji dziecka i rodziny oraz podejmowania skutecznych działań wspomagających rozwój dziecka i podnoszących jakość życia rodziny.

Treści programowe

- Dziecko z zaburzeniami neurorozwojowymi, zaburzeniami emocji i zachowania – profil funkcjonalny dziecka, z uwzględnieniem diagnozy kryterialnej według Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD-11), klasyfikacji diagnostycznej zaburzeń psychicznych i rozwojowych w okresie niemowlęctwa i wczesnego dzieciństwa DC:0-3, w kontekście ICF.
- Uwarunkowania zaburzeń neurorozwojowych a udokumentowane naukowo strategie postępowania terapeutycznego.
- Wielospecjalistyczna ocena funkcjonalna dzieci z zaburzeniami neurorozwojowymi, w tym z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, zaburzeniami komunikacji, zaburzeniami emocji i zachowania, zaburzeniami rozwoju intelektualnego.
- Wczesna interwencja logopedyczna - cele i zadania w czynnościach codziennych rodziny, czynniki wspierające, opóźniające i zaburzające możliwości oraz umiejętności prelingwalne noworodka, niemowlęcia i małego dziecka, opieka i pielęgnacja noworodka i niemowlęcia jako czynności wspierające rozwój mowy, wpływ zaburzeń karmienia i dysfagii na rozwój dziecka, opieka i pielęgnacja noworodka i niemowlęcia jako czynności wspierające możliwości rozwoju mowy oraz zabezpieczające przed rozwijaniem zaburzeń karmienia, dobór metod i akcesoriów wspierających rozwój strefy orofacialnej podczas karmienia, współpraca z innymi specjalistami w ramach prowadzonej terapii i postępowania profilaktycznego, współpraca z rodzicami w zakresie wspierania rozwoju intencji komunikacji u dziecka, treningi pozycjonowania dziecka oraz treningi pielęgnacji i karmienia, poradnictwo laktacyjne.
- Komunikacja alternatywna i wspomagająca (AAC), poziomy komunikacji AAC, profil funkcjonalny umiejętności komunikacyjnych, zastosowanie wspomagających i alternatywnych metod komunikacji, strategie pracy nad kluczowymi umiejętnościami w komunikacji (intencja, personalizacja, naprzemiennosc, proszenie, dokonywanie wyboru, współdziałanie), planowanie pracy z dzieckiem AAC, rodzaje, dobór oraz wykorzystanie środków technicznych do komunikacji dwustronnej dziecka z otoczeniem i otoczenia z dzieckiem.

Przygotowanie dydaktyczno-metodyczne (E.2.WW.)

4.13. Moduł: Ocena możliwości i potrzeb dziecka

Liczba godzin: 80

Moduł: Ocena możliwości i potrzeb dziecka		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.2WW.W1.	Zna założenia i strukturę Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia ICF oraz aktualnej Międzynarodowej Statystycznej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych.
2	E.2WW.W1.	Zna i rozumie założenia i znaczenie oceny funkcjonalnej we wczesnym wspomaganie rozwoju , zna koncepcje i standardy dotyczące wczesnej wielospecjalistycznej oceny rozwoju dziecka w wieku 0-7 lat, w zakresie jego potencjału rozwojowego.
3	E.2WW.W1.	Zna prawidłowy przebiegu procesu diagnostycznego ze szczególnym uwzględnieniem roli wieloprofilowej, kompleksowej oceny funkcjonalnej.
4	E.2WW.W1.	Zna narzędzia diagnostyczne do oceny rozwoju dziecka w celu określenia profilu funkcjonalnego dziecka.
5	E.2WW.W1.	Zna zasady konstruowania narzędzi do oceny funkcjonalnej (arkusze obserwacji, zadania diagnostyczne).
6	E.2WW.W1.	Posiada wiedzę z zakresu wybranych metod i technik oceny małego dziecka.
7	E.2WW.W1.	Zna poziomy wsparcia WWR i zasady kwalifikacji dziecka na poziomy wsparcia.
Umiejętności		
1	E.2WW.U1.	Potrafi planować, realizować i interpretować wielospecjalistyczną ocenę rozwoju dziecka i sfery jego najbliższego rozwoju.
2	E.2WW.U1.	Potrafi dokonać obserwacji i interpretacji zachowań małego dziecka w domu i środowisku pozarodzinnym, potrafi określić fazy rozwoju dziecka.
3	E.2WW.U1.	Potrafi scharakteryzować wybrane narzędzia diagnostyczne uwzględniając wiek rozwojowy, zespół zaburzeń klinicznych, zakres i stopień niepełnosprawności.
4	E.2WW.U1.	Potrafi planować, przeprowadzać i analizować ocenę funkcjonalną według podejścia ICF; potrafi planować, realizować i interpretować wielospecjalistyczną ocenę rozwoju dziecka w obszarach uszkodzenia struktur ciała, zaburzenia funkcji i aktywności oraz czynników osobowościowych i społecznych, z uwzględnieniem potrzeb dziecka i zasobów jego środowiska.
5	E.2WW.U1.	Umie zinterpretować dane z orzeczeń i opinii i na ich podstawie dobrać odpowiednie techniki, narzędzia, próby badawcze w celu

		opracowania kompleksowej oceny funkcjonowania dziecka wraz z wytycznymi do indywidualnego planu wczesnego wspomagania rozwoju i wsparcia rodziny.
6	E.2WW.U1.	Potrafi opracować arkusz danych diagnostycznych do obserwacji i badania małego dziecka i zasobów rodziny.
7	E.2WW.U1.	Potrafi samodzielnie dokonać obserwacji rozwoju dziecka oraz dokonać oceny funkcjonalnej oraz zinterpretować i wspólnie z zespołem WWR opracować profil funkcjonalny dziecka.
8	E.2WW.U1.	Potrafi dokonać w zespole kwalifikacji dziecka na podstawie określonego profilu funkcjonalnego do poziomu wsparcia WWR.
9	E.2WW.U1.	Potrafi komunikować się ze specjalistami i osobami spoza środowiska pedagogicznego z uwzględnieniem obowiązujących norm językowych, przy pomocy różnych technik i kanałów komunikacyjnych; czynnie uczestniczyć w debatach dotyczących złożonych zagadnień związanych z pedagogiką specjalną, precyzyjnie prezentować własne opinie i stanowiska, wątpliwości i sugestie, dokonywać oceny innych stanowisk.
		Kompetencje społeczne
1	E.2WW.K3.	Jest gotów do samodzielnego pogłębiania wiedzy pedagogicznej Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę dokształcania się i rozwoju osobistego.
2	E.2WW.K3.	Ma przekonanie o sensie zdobywania wiedzy, wartości i potrzebie podejmowania działań wspomagających rozwój małego dziecka i wspierania potencjału rodziny.
3	E.2WW.K4.	Jest gotów do współpracy z nauczycielami oraz rodzicami w celu doskonalenia swojego warsztatu pracy. Potrafi współpracować ze specjalistami z zespołu diagnostyczno-rehabilitacyjnego w zakresie konstruowania programu diagnozy i terapii dziecka.
4	E.2WW.K1.	Jest gotów do okazywania empatii dzieciom i rodzicom potrzebującym wsparcia i pomocy. Jest wrażliwy na problemy wynikające z niepełnosprawności wzroku, prezentuje właściwą postawę wobec dziecka i jego rodziny.
5	E.2WW.K1.	Jest gotów do odpowiedzialnego i refleksyjnego przeprowadzania czynności składających się na ocenę funkcjonalną małego dziecka i jest świadomy jej znaczenia dla rozwijania potencjału rozwojowego dziecka, realizacji wspólnie w zespole wsparcia terapeutycznego i środowiskowego, którego celem jest integracja i włączenie społeczne.
Treści programowe		
<ul style="list-style-type: none"> - Miejsce ICD i ICF w procesie wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny. - Praktyczne zastosowanie ICF i ICD w ocenie funkcjonalnej dziecka i planowaniu wsparcia terapeutycznego i środowiskowego. - Teoretyczne podstawy oceny funkcjonalnej, pojęcie, cele i cechy oceny funkcjonalnej, zasady konstruowania narzędzi diagnostycznych do oceny funkcjonalnej - arkusze obserwacji, zadania diagnostyczne. - Wybrane metody oceny małego dziecka. - Profil funkcjonalny małego dziecka - skrining rozwojowy małego dziecka, zasady konstruowanie arkusza do wieloprofilowej oceny. - Opracowanie serii zadań diagnostycznych w zakresie oceny funkcji percepcyjno-motoryczno-poznawczych i komunikacji oraz przystosowania społecznego. 		

- Charakterystyka standaryzowanych narzędzi badawczych oraz procedura badań.
- Studia przypadków - formułowanie opisu funkcjonowania dziecka.

4.14. Moduł: Wsparcie środowiskowe w WWR

Liczba godzin: 45

Moduł: Wsparcie środowiskowe w WWR		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.2.WW.W1.	Zna założenia społecznego modelu wsparcia rodziny i pracy środowiskowej.
2	E.2.WW.W1.	Zna regulacje prawne dotyczące możliwości wsparcia oraz ochrony dziecka i rodziny w polskim systemie prawnym.
3	E.2.WW.W1.	Zna podstawowe elementy systemu wsparcia dziecka i rodziny.
4	E.2.WW.W1.	Zna metody, techniki i narzędzia służące określeniu potrzeb i zasobów rodziny i środowiska pozarodzinnego w zakresie rodzaju wsparcia jakiego potrzebuje dziecko i rodzina.
5	E.2.WW.W1.	Wie w jaki sposób wspierać rodzinę, by zachować jej intymność i zdolność do samoregulacji.
6	E.2.WW.W1.	Zna możliwości wsparcia dziecka i rodziny uwzględniając założenia biopsychospołecznego modelu niepełnosprawności, modelu skoncentrowanego na rodzinie i modelu pracy środowiskowej.
7	E.2.WW.W1.	Zna zakres zadań i kompetencji osób współdziałających z dzieckiem i rodziną w sektorach: zdrowia, edukacji, pomocy społecznej, w tym asystenta rodziny, asystenta osoby z niepełnosprawnością, opiekuna osoby z niepełnosprawnością i innych jednostek zaangażowanych w proces wsparcia dziecka i rodziny.
8	E.2.WW.W1.	Zna prawa i obowiązki rodziców, w tym aspekty prawne związane z opieką kuratorską, ograniczeniem lub pozbawieniem praw rodzicielskich.
9	E.2.WW.W1.	Zna zakres obowiązków w przypadku podejrzenia przestępstwa lub łamania prawa przeciwko dzieciom i młodzieży, np. w sytuacji zaniedbywania, wykorzystania seksualnego, przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej.
10	E.2.WW.W1.	Zna zakres obowiązków w ramach współpracy z koordynatorem WWR oraz specjalistą wiodącym WWR na rzecz dziecka i rodziny.
11	E.2.WW.W1.	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę dotyczącą podstawowych mechanizmów zarządzania i organizacji sieci wsparcia WWR w nawiązaniu do społeczno-środowiskowego modelu wsparcia dziecka i rodziny.
12	E.2.WW.W1.	Zna rolę środowiska społecznego w włączeniu dziecka rodziny do aktywności uczestnictwa i współdziałania społeczności lokalnej.
13	E.2.WW.W1.	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę na temat procedury postępowania badawczego w zakresie analizy indywidualnych

		przypadków funkcjonowania dziecka i rodziny.
14	E.2.WW.W1.	Zna podstawowe metody opracowywania i prezentacji wyników badań (obserwacji bezpośredniej, skal badawczych i szacunkowych, wywiadu).
		Umiejętności
1	E.2WW.U1.	Potrafi nawiązać i utrzymać kontakt z rodziną i środowiskiem.
2	E.2WW.U1.	Potrafi wykorzystywać założenia społecznego modelu wsparcia rodziny, modelu skoncentrowanego na rodzinie w pracy środowiskowej.
3	E.2WW.U1.	Potrafi w jak najszerszym ujęciu wykorzystać regulacje prawne dotyczące wsparcia oraz ochrony dziecka.
4	E.2WW.U1.	Potrafi współpracować ze specjalistami z zespołu WWR, rodziną dziecka oraz środowiskiem opiekuńczo-wychowawczym w zakresie realizacji WWR, w tym z koordynatorem WWR oraz specjalistą wiodącym WWR.
5	E.2WW.U1.	Potrafi przyjąć odpowiedzialność za przygotowane i prowadzone działania z dzieckiem i rodziną.
6	E.2WW.U1.	Potrafi wykorzystać w procesie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny wiedzę z zakresu organizacji pomocy środowiskowej w środowisku społecznym dziecka i rodziny.
7	E.2WW.U1.	Potrafi w postaci jasnych i klarownych wniosków przedstawić sytuację dziecka i jego rodziny, ekomapę.
8	E.2WW.U1.	Potrafi dokonać opis przypadku dziecka i rodziny (w postaci zanonimizowanej), który zawiera istotne informacje dotyczące dziecka, opis głównego problemu rodziny i dziecka dotyczącego funkcjonowania w obszarach jakości życia rodziny.
9	E.2WW.U1.	Potrafi omówić i przekazać zebrane informacje na temat zrealizowanego studium przypadku.
10	E.2WW.U1.	Potrafi dokonać interpretacji rozpoznania klinicznego, profilu funkcjonalnego dziecka, oceny funkcjonalnej dziecka (przygotowanej przez siebie i we współpracy z innymi specjalistami zespołu WWR oraz rodziną) oraz ekomapy, która pozwala ustalić instrumenty wsparcia rodziny i środowiska pozarodzinnego dziecka.
11	E.2WW.U1.	Potrafi wskazać propozycje wsparcia dla dziecka i rodziny wraz ze wskazaniem możliwych działań innych specjalistów i podmiotów.
12	E.2WW.U1.	Potrafi opracować w zespole plan i opis udzielanej przez siebie pomocy lub możliwej do otrzymania w danym systemie/środowisku.
13	E.2WW.U1.	Potrafi dokonać ewaluacji podjętych działań wykonywanych osobiście oraz przez innych specjalistów, którzy byli zaangażowani w WWR.
14	E.2WW.U1.	Potrafi pracować w zespole WWR: obserwuje, rozumie i interpretuje zachowania i postawy członków zespołu, rodziny wobec siebie oraz dziecka z niepełnosprawnością, lepiej rozumie samego siebie oraz rozmówców przez poszerzenie wiedzy i świadomości na temat umiejętności miękkich niezbędnych w komunikacji, wyjaśnia i przekazuje w sposób zrozumiały informacje dotyczące oceny funkcjonalnej, założeń indywidualnego planu wczesnego wspomaganie rozwoju i wsparcia rodziny

		(IPWWR), potrafi świadomie wykorzystać wiedzę w zakresie negocjacji, rozwiązywania problemów, zachowania w sytuacji kryzysowej.
15	E.2.WW.U1.	Potrafi czynnie uczestniczyć w badaniach zespołowych w charakterze współtwórcy postępowania badawczego i realizatora powierzonych mu zadań szczegółowych.
		Kompetencje społeczne
1	E.2.WW.K1.	Jest gotów do wykorzystania zdobytej wiedzy do analizy sytuacji wewnątrz rodziny oraz jej miejsca w środowisku, okazywania empatii dziecku potrzebującemu wsparcia oraz jego rodzinie.
2	E.2.WW.K2.	Ma świadomość o wartości podejmowania działań na rzecz zadań rodziny w zakresie kształtowania jej profilaktycznej i ochronnej funkcji wobec dziecka, umiejętności rozwiązywania problemów we współpracy z członkami zespołu WWR.
3	E.2.WW.K3.	Ma przekonanie o sensie zdobywania wiedzy, wartości i potrzebie podejmowania działań wspomagających rozwój małego dziecka i rodziny.
4	E.2.WW.K4.	Jest gotów do odpowiedzialnego pełnienia roli zawodowej specjalisty WWR, wykazuje cechy refleksyjnego praktyka, świadomego znaczenia profesjonalizmu w pracy zawodowej, współpracy z nauczycielami i specjalistami w celu doskonalenia swojego warsztatu pracy.
Treści programowe		
<ul style="list-style-type: none"> – Prawne aspekty organizowania wsparcia środowiskowego w ramach społeczności lokalnej. – Zasady organizacji wsparcia środowiskowego (rola samorządu terytorialnego, ośrodków pomocy społecznej, placówek zdrowia i edukacji, organizacji pozarządowych) oraz możliwości ich wykorzystania w procesie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny. – Regulacje prawne dotyczące dziecka, rodziny, pieczy zastępczej. – Modele pracy środowiskowej i ich wykorzystanie w procesie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz wsparcia rodziny. – Metody, techniki oraz narzędzia służące do diagnozowania zasobów społeczności lokalnej oraz gwarantowania dostępności dla dziecka i rodziny. – Praktyka i strategia działań środowiskowych. – Etapy pracy metodą środowiskową. – Aranżacja przestrzeni dziecka i rodziców. – Rola i zadania Instytucji koordynacyjnej Centrum Dziecka i Rodziny w organizacji i moderowaniu sieci wsparcia WWR. – Ewaluacja, superwizja i interwizja w pracy zespołowej i środowiskowej. – Procedury postępowania badawczego dotyczące analizy sytuacji dziecka i rodziny w środowisku rodzinnym i pozarodzinnym. – Metodyka opracowywania i prezentacji wyników badań dotyczących sytuacji dziecka oraz rodziny w nawiązaniu do zasobów środowiskowych. – Studium przypadku – wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcie rodziny oraz wsparcie środowiska, w którym funkcjonuje, planowanie pracy terapeutycznej w domu i placówce opiekuńczo-wychowawczej, z uwzględnieniem zasad projektowania uniwersalnego, aranżacji przestrzeni, kształtowania postaw społecznych umożliwiających inkluzję społeczną, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, ewaluacja. 		

4.15. Moduł: Planowanie procesu WWR

Liczba godzin: 80

Moduł: Planowanie procesu WWR		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.2WW.W1.	Zna i rozumie ideę projektowania kompleksowego wsparcia terapeutycznego dziecka, jego rodziny i środowiska: planów wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny (IPWWR), oddziaływań wspomagających i ich ewaluacji.
2	E.2WW.W1.	Zna zasady konstruowania IPWWR.
3	E.2WW.W1.	Zna etapy konstruowania indywidualnych planów wspomagania rozwoju.
4	E.2WW.W1.	Zna zasady opracowania studium przypadku.
5	E.2WW.W1.	Zna zasady i sposoby operacjonalizacji zadań i dostosowywania ich do realizacji w warunkach domowych w ramach czynności rutynowych.
Umiejętności		
1	E.2WW.U1.	Umie opracować wieloaspektowy profil funkcjonalny dziecka i ekomapę rodziny i środowiska.
2	E.2WW.U1.	Umie określić trudności i mocne strony funkcjonowania dziecka i jego środowiska.
3	E.2WW.U1.	Potrafi projektować kompleksowe wsparcie terapeutyczne dziecka i jego rodziny, zastosowaniem zasad projektowania uniwersalnego oraz racjonalnego usprawniania.
4	E.2WW.U1.	Umie sformułować cele WWR (dziecko, rodzina) zgodnie z założeniami nowego modelu WWR.
5	E.2WW.U1.	Umie określić warunki realizacji planu WWR zgodnie z założeniami nowego modelu WWR.
6	E.2WW.U1.	Potrafi projektować kompleksowe wsparcie terapeutyczne dziecka i jego rodziny; planować, realizować i ewaluować IPWWR, omawia i uzasadnia decyzje co do dalszych form wsparcia wskazując na możliwe rozwiązania alternatywne i potencjalne zagrożenia na dalszych etapach pracy.
12	E2.WW.U1.	Potrafi opracować i przeprowadzić zadania terapeutyczne wynikające z oceny funkcjonalnej w warunkach domowych dziecka, uwzględniając codzienne czynności rutynowe.
13	E2.WW.U1.	Potrafi organizować sytuacje dydaktyczne prowokujące do samodzielnej aktywności i twórczego poszukiwania rozwiązań edukacyjnych oraz wspierające rodziców i dzieci w samodzielności w zdobywaniu wiedzy.
Kompetencje społeczne		
	E.2.WW.K1.	Jest gotów do okazywania empatii dzieciom i rodzicom potrzebującym

		wsparcia i pomocy.
	E.2WW.K3.	Jest gotów do wykorzystania zdobytej wiedzy do analizy sytuacji wewnątrz rodziny oraz jej miejsca w środowisku.
	E.2.WW.K2.	Ma świadomość o wartości podejmowania działań na rzecz zadań rodziny w zakresie kształtowania jej profilaktycznej i ochronnej funkcji wobec dziecka.
	E.1WW.K4	Odpowiedzialnie przygotowuje się do realizacji zadań oraz podejmowania odpowiedzialności i wypełniania zobowiązań społecznych, w tym komunikowania się i współpracy z otoczeniem oraz aktywnego uczestnictwa w grupach i organizacjach realizujących działania edukacyjne, rehabilitacyjne i terapeutyczne.
	E.2WW.K2	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę dokończenia się i rozwoju osobistego.
	E.2WW.K3	Potrafi przyjąć odpowiedzialność za przygotowane i prowadzone zajęcia z dzieckiem i rodziną.
	E2WW.K3	Potrafi współpracować w grupie.
	E2WW.K4	Potrafi omówić z rodzicami, opiekunami dziecka profil funkcjonalny dziecka, ekomapę i indywidualny plan wczesnego wspomaganie jego rozwoju i wsparcia rodziny.
3	E.2WW.K4	Potrafi współpracować z rodzicami dziecka i ze specjalistami z zespołu diagnostyczno-rehabilitacyjnego w zakresie konstruowania IPWWR dziecka.
4	E.2WW.K4.	Jest gotów do współpracy z nauczycielami i specjalistami WWR oraz rodziną dziecka i jego środowiskiem w celu doskonalenia swojego warsztatu pracy.
Treści programowe		
<ul style="list-style-type: none"> – Etapy konstruowania indywidualnych planów wczesnego wspomaganie rozwoju i wsparcia rodziny (IPWWR). – Etap identyfikacji potrzeb i możliwości rozwojowych dziecka. – Etap oceny potrzeb i możliwości dziecka. – Etap konceptualizacji IPWWR. – Etap ewaluacji. – Regulacje prawne dotyczące konstruowania programów. – Studia przypadków - analiza oceny potrzeb i możliwości dziecka oraz opracowanie na ich podstawie IPWWR. – Ocena efektywności podjętych działań w kontekście konceptualizacji problemu i założeń przyjętych w kontekście skoordynowanego planu wsparcia i rodziny. – Przegląd wybranych niedyrektywnych i dyrektywnych strategii i metod terapii w pracy z małym dzieckiem i jego rodziną. – Praca terapeutyczna nad umiejętnościami kluczowymi dziecka w domu i placówce. – Integracja percepcyjno-motoryczna - poziomy i etapy w procesie uczenia, metody wspomaganie rozwoju percepcyjno-motorycznego dziecka. – Psychopedagogiczne metody wspomaganie rozwoju dziecka i wczesnej edukacji – Praca w ze środowiskiem we wdrażaniu strategii terapeutycznych i komunikacyjnych 		

Praktyki zawodowe (E.3.WW)

4.16. Moduł: Praktyki zawodowe

Liczba godzin: 180

Moduł: Praktyka w podmiotach realizujących wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcie rodziny		
Efekty uczenia się		
Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.3WW.W1.	Zna zadania instytucji i podmiotów realizujących wczesne wspomaganie rozwoju dziecka oraz wsparcie rodziny w systemie oświaty i poza nim, będących w sieci WWR.
2	E.3WW.W2.	Zna organizację, statut i plan pracy instytucji i podmiotów stanowiących sieć wsparcia WWR.
3	E.3WW.W3.	Zna zasady zapewniania bezpieczeństwa dzieciom w instytucjach i podmiotach realizujących działania w ramach wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz wsparcie rodziny w systemie oświaty i poza nim, będących w sieci WWR.
4	E.3WW.W3.	Posiada wiedzę w zakresie teoretycznych podstaw wczesnej interwencji i wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny.
5	E.3WW.W3.	Zna zadania poszczególnych członków transdyscyplinarnego zespołu specjalistów. Zna podstawowe zasady dotyczące kontaktu pomiędzy rodzicami a dziećmi – prawidłowości i zakłócenia.
Umiejętności		
1		Obserwuje, rozumie i interpretuje zachowania zespołu WWR.
2	E.3WW.U1.	Potrafi wyciągać wnioski z obserwacji pracy nauczycieli i specjalistów ich interakcji z dziećmi oraz sposobu, w jaki planują i przeprowadzają zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze.
3	E.3WW.U2.	Potrafi wyciągać wnioski z obserwacji sposobu integracji działań opiekuńczo-wychowawczych i dydaktycznych, przez nauczycieli, terapeutów i innych specjalistów zaangażowanych w WWR.
4	E.3WW.U2.	Potrafi przeprowadzić rozmowę z zespołem wspierającym rozwój dziecka na temat procesu wspomagania rozwoju.
5	E.3WW.U2.	Poprawnie określa cele zajęć terapeutycznych, opiekuńczych, środków dydaktycznych, itd; prawidłowo dokonuje zapisu obserwacji zajęć dydaktyczno-terapeutycznych.
6	E.3WW.U2.	Komunikuje się ze specjalistami i osobami spoza środowiska pedagogicznego z uwzględnieniem obowiązujących norm językowych, przy pomocy różnych technik i kanałów komunikacyjnych; czynnie uczestniczy w debatach dotyczących złożonych zagadnień związanych z pedagogiką specjalną, precyzyjnie prezentować własne opinie i

		stanowiska, wątpliwości i sugestie, dokonywać oceny innych stanowisk.
7	E.3WW.U2.	Potrafi współpracować z zespołem WWR, analizować, przy wsparciu opiekuna praktyk zawodowych oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia w zakresie przygotowania merytorycznego i metodyczno-dydaktycznego, sytuacje i zdarzenia pedagogiczne zaobserwowane lub doświadczane w czasie tych praktyk.
8	E.3WW.U9.	Potrafi połączyć określone treści własnej specjalizacji z wiedzą z innych obszarów, realizacją wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny w sposób odpowiedni i znaczący dla każdego dziecka i rodziny.
		Kompetencje społeczne
1	E.3WW.K1.	Podmiotowo traktuje osoby doświadczające problemów w środowisku rodzinnym.
2	E.3WW.K1.	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę dokończenia się i rozwoju osobistego.
3	E.3WW.K1.	Ma przekonanie o sensie zdobywania wiedzy, wartości i potrzebie podejmowania działań wspomagających rozwój małego dziecka.
4	E.3WW.K1.	Jest gotów do skutecznego współdziałania z opiekunem praktyk zawodowych oraz z specjalistami, w celu poszerzenia swojej wiedzy.
5	E.3WW.K1.	Potrafi przyjąć odpowiedzialność za przygotowane i prowadzone zajęcia z dzieckiem i rodziną.
6	E.3WW.K1.	Ma świadomość wartości podejmowania działań na rzecz zadań rodziny w zakresie kształtowania jej profilaktycznej i ochronnej funkcji wobec dziecka.
7	E.3WW.K2.	Podejmuje działania promowania i optymalizowania włączenia w życie społeczne dziecka i rodziny.
8	E.3WW.K3.	Jest gotów do wzmacniania udziału rodziny w procesie WWR oraz zwiększania jej potencjału na wszystkich etapach rozwoju dziecka.
9	E.3WW.K4.	Jest gotów do okazywania szacunku i wzajemności w relacjach z rodzicami oraz w zespole transdyscyplinarnym.

Praktyka zawodowa: indywidualna praca środowiskowa z dzieckiem i rodziną (studium dziecka i rodziny)

Efekty uczenia się

Lp.	Odniesienie do efektów kierunkowych (symbol efektu)	Wiedza
1	E.3WW.W1.	Zna i rozumie wpływ cech rozwoju dziecka, zasobów rodziny oraz warunków środowiska społecznego na podejmowane działania w ramach WWR.
2	E.3WW.W5.	Zna i rozumie kluczową rolę rodziny dziecka i społeczności lokalnej w procesie uczenia się i rozwoju małych dzieci.
	E.3WW.W3.	Zna i przestrzega zasady zapewniania bezpieczeństwa dzieciom w podmiotach realizujących wczesne wspomaganie rozwoju oraz w pracy środowiskowej; będących w systemie systemu oświaty i poza nim.
3	E.3WW.W2.	Ma pogłębioną i uporządkowaną wiedzę na temat procedury postępowania badawczego w zakresie monografii przypadku.
4	E.3WW.W3.	Zna podstawowe metody opracowywania i prezentacji wyników badań (obserwacji bezpośredniej, skal szacunkowych, wywiadu, skal badawczych zgodnych z kryteriami diagnostycznymi).
		Umiejętności
1	E.3WW.U4.	Potrafi powiązać opanowane treści teoretyczne i praktyczne z rutynowymi czynnościami życia codziennego w środowisku dziecka i rodziny na podstawie zdobytej wiedzy podczas hospitacji, praktyki, seminariów, interwizji i superwizji, z udziałem rodzin objętych WWR oraz specjalistów.
2	E.3WW.U4.	Potrafi stosować odpowiednie sposoby kontaktu z dzieckiem, rodziną i jego środowiskiem.
3	E.3WW.U8.	Potrafi docenić rolę pozytywnych relacji i interakcji oraz wsparcia jako podstawy działania.
4	E.3WW.U4.	Potrafi zintegrować treści własnej specjalizacji z wiedzą w innych obszarach, realizacją wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny.
5	E.3WW.U3.	Potrafi zaplanować i przeprowadzić zajęcia pod nadzorem opiekuna praktyk zawodowych z wykorzystaniem interwizji i superwizji.
6	E.3WW.U2.	Potrafi dokonać opisu przypadku (w postaci zanonimizowanej), który zawiera istotne informacje dotyczące niepełnoletniego dziecka, opis głównego problemu rodziny i pacjenta dot. funkcjonowania w różnych obszarach jego życia; omówienie przeprowadzonego przez siebie rozmowy z dzieckiem i/lub jego rodziną/nauczycielami; rozpoznanie kliniczne, ocenę funkcjonalną (przygotowane przez siebie lub otrzymaną od innych specjalistów); wnioski z zebranych informacji uwzględniające zasoby dziecka, jego rodziny i otoczenia; propozycje pomocy wraz ze wskazaniem możliwych działań innych specjalistów; plan i opis udzielanego przez siebie wsparcia

		lub możliwych form wsparcia do otrzymania w danym systemie/środowisku; wnioski i ewaluacja/omówienie/ocena podjętych działań wykonywanych osobiście oraz przez rodziców i innych specjalistów, którzy byli zaangażowani we wsparcie dziecka i rodziny.
7	E.3WW.U3.	Potrafi wydobywać i precyzować obszary kluczowe w rozwoju dziecka oraz projektować ich eksplorację poznawczą w trakcie postępowania diagnostycznego i terapeutycznego.
8	E.3WW.U1.	Potrafi czynnie uczestniczyć w badaniach zespołowych w charakterze współtwórcy postępowania badawczego i realizatora powierzonych mu zadań szczegółowych.
		Kompetencje społeczne
1	E.3WW.K1.	Ma przekonanie o sensie zdobywania wiedzy, wartości i potrzebie podejmowania działań wspomagających rozwój małego dziecka.
2	E.3WW.K2.	Skutecznie współdziała w zespole WWR, z rodziną i środowiskiem dziecka w realizacji wsparcia terapeutycznego i środowiskowego w celu poszerzania swojej wiedzy.
3	E.3WW.K2.	Promuje i optymalizuje włączenie w życie społeczne dziecka i rodziny.
4	E.3WW.K2.	Wzmacnia udział rodziny w procesie WWR oraz zwiększa jej potencjał na wszystkich etapach rozwoju.
5	E.3WW.K4.	Okazuje szacunek i wzajemność w relacjach z rodzicami oraz w zespole transdyscyplinarnym.
Treści programowe		
<ul style="list-style-type: none"> – Empatia i zrozumienie dziecka, włączenie w życie społeczne dziecka i rodziny, wzmacnianie udziału rodziny w procesie WWR oraz zwiększania jej potencjału na wszystkich etapach rozwoju, zasady pracy z rodziną w środowisku. – Nabywanie wiedzy i umiejętności związanych z prowadzeniem procedury postępowania badawczego. – Poznanie metod opracowywania i prezentacji wyników badań. – Jakościowa i ilościowa perspektywa badawcza - możliwości zastosowania. – Opracowanie studium przypadku: postępowanie diagnostyczne względem dziecka z zaburzeniami rozwojowymi oraz jego rodziny, planowanie pracy terapeutycznej, ewaluacja. – Weryfikacja nabytej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w praktycznym działaniu na rzecz dziecka i rodziny w procesie WWR. 		

Słownik terminów

Bariery – czynniki środowiskowe, w tym czynniki fizyczne i postawy społeczne, które ograniczają bądź uniemożliwiają funkcjonowanie dziecka i rodziny.

Centrum dziecka i rodziny – jednostka systemu oświaty tworzona przez powiat w celu zaspokojenia i realizacji potrzeb społeczności lokalnej w zakresie wielostronnego wsparcia dla dzieci i uczniów, rodziny oraz środowiska pozarodzinnego, a także koordynacji działań w tym zakresie.

Czynniki osobowe – niezwiązane ze stanem zdrowia indywidualne cechy lub właściwości dziecka, takie jak: wiek, płeć, predyspozycje psychofizyczne, zainteresowania i preferencje, zachowania i nawyki, umiejętności i kompetencje rozwojowe - przypisane do etapu rozwoju psychoruchowego i społeczno-emocjonalnego oraz wieku życia.

Czynniki środowiskowe – fizyczne i społeczne otoczenie, w tym zasoby rodzinne i grupy rówieśniczej w jakim funkcjonuje dziecko, które warunkują jego rozwój.

Działania na rzecz zapobiegania rozpadowi więzi rodzinnych – doradztwo, konsultacje, kursy, terapie, grupy samopomocowe dla członków rodziny, w szczególności małżeństw

Dziecko – osoba w wieku od urodzenia do rozpoczęcia spełniania obowiązku szkolnego.

Dziedzina wsparcia – medyczna, psychoedukacyjna, społeczna.

Dzieci zagrożone zaburzeniami rozwoju/ niepełnosprawnością – to grupa dzieci, których rozwój (z różnych przyczyn) powinien być monitorowany lub wspomagany jeszcze w okresie prenatalnym oraz od pierwszych chwil po narodzeniu. Dzieci te wymagają szczególnej opieki w zakresie oceny, wieloprofilowej stymulacji wszystkich obszarów (sfer) rozwojowych i terapii. Dzieci zagrożone wystąpieniem zaburzeń w rozwoju/ niepełnosprawnością obejmowane są WWR na I poziomie wsparcia.

Ekomapa – efekt procesu analizy związków rodziny i społeczności, w której funkcjonuje rodzina, służy diagnozie sytuacji rodzinnej oraz identyfikacji zasobów posiadanych przez rodzinę, jak i niezbędnych do jej funkcjonowania, umożliwia rozeznanie się w środowisku rodzinnym i jej zewnętrznym otoczeniu. Przygotowywana jest w postaci diagramu obrazującego związku rodziny i społeczności, w której ona funkcjonuje. Obrazuje siłę związków pomiędzy rodziną a innymi podmiotami w jej środowisku, które stanowią osoby i instytucje oraz miejsca znaczące dla rodziny.

Indywidualne potrzeby rozwojowe – potrzeby fizyczne, psychiczne i społeczne dziecka, uwarunkowane wiekiem i poziomem rozwoju.

Indywidualny plan wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny (IPWWR) – indywidualny plan oddziaływań skierowanych do dziecka, jego rodziny i środowiska pozarodzinnego, opracowywany z uwzględnieniem priorytetów rodziny, w tym decyzji, form i stopnia jej zaangażowania w proces wspomagania rozwoju dziecka na podstawie profilu funkcjonalnego dziecka i ekomapy.

Instytucja koordynująca WWR na poziomie powiatu (IK WWR) – instytucja wskazana przez samorząd powiatowy do realizacji zadań koordynacyjnych WWR na poziomie powiatu, realizująca zadania Centrum Dziecka i Rodziny. Instytucja koordynująca zapewnia rodzinie dostęp do WWR i sieci podmiotów WWR, prowadzi kampanię informacyjną, mapuje zasoby i koordynuje działania kierowane do rodzin z małymi dziećmi na poziomie lokalnym, zbiera wszelkie dane dotyczące działań pomocowych. IK WWR odpowiada za jakość i koordynację wsparcia na rzecz dziecka i rodziny. Instytucja koordynująca jako punkt dostępu powinna stać się w świadomości rodzin miejscem, do którego należy się zgłosić się w przypadku obaw rodziców o rozwój dziecka lub w sytuacji rozpoznania opóźnienia rozwoju bądź stwierdzenia niepełnosprawności.

Interwizja – technika doskonalenia wewnętrznej pracy zespołu WWR; jest to świadome przyglądanie się członka zespołu własnej pracy z dzieckiem i rodziną na forum grupy, zespołu, bez oceniania zachowań, kompetencji i narzędzi; ma na celu wymianę spostrzeżeń, dzielenie się doświadczeniem, wzajemne wsparcie, inspirację do pracy przez pozostałych członków zespołu. Interwizja jest pracą rozwojową zarówno dla doświadczonych, jak i początkujących specjalistów, całego zespołu, rodziców/opiekunów. Uczestnicy interwizji udzielają informacji zwrotnych, których użyteczność i waga jest indywidualnie oceniana przez pozostałych uczestników. Sesje interwizji integrują zespół, dają informacje o cechach i kompetencjach członków zespołów oraz doskonalą pracę zespołową w modelu transdyscyplinarnym.

Kompleksowość – skoordynowana, międzysektorowa, całościowa, systematyczna, spersonalizowana praca z dzieckiem i rodziną w celu:

- 1) wczesnego rozpoznania, eliminowania lub minimalizowania zaburzeń rozwojowych u dzieci, które mogą skutkować w przyszłości wystąpieniem niepełnosprawności lub poważnymi ograniczeniami w funkcjonowaniu dziecka oraz jego rodziny poprzez podjęcie i realizację kompleksowych, skoordynowanych działań diagnostyczno-terapeutycznych,
- 2) rozwijania i wzmacniania potencjału rodzin w zakresie umiejętności i możliwości wspierania rozwoju dzieci w codziennych rutynowych sytuacjach,
- 3) zapewnienia każdemu dziecku i jego rodzinie dostępu do sieci wsparcia WWR (placówek, instytucji i innych form świadczeń),
- 4) podniesienia jakości i efektywności wczesnej pomocy udzielanej dzieciom i ich rodzinom przez personalizację wsparcia poprzez dostosowanie rodzaju i zakresu pomocy do rzeczywistych potrzeb dziecka, rodziny i środowiska pozarodzinnego.

Koordynacja działań – stanowi zsynchronizowanie wszystkich etapów procesu wczesnego wspomaganie rozwoju. Na poziomie rodziny i dziecka obejmuje rozpoznanie potrzeb dziecka i środowiska, ustalenie planu wsparcia oraz monitorowanie i ewaluację. Na poziomie instytucjonalnym obejmuje zintegrowanie wszystkich podmiotów działających w sieci WWR, gwarantujących realizację wsparcia dziecka i rodziny.

Koordinator WWR – osoba wyznaczona przez podmiot realizujący WWR, której zadaniem jest organizacja, koordynacja i monitorowanie działań zespołów WWR, .

Niepełnosprawność – jest pojęciem ewoluującym, wynika z interakcji między osobami z dysfunkcjami a barierami wynikającymi z postaw ludzkich i środowiskowymi, które utrudniają tym osobom pełny i skuteczny udział w życiu społeczeństwa, na zasadzie równości z innymi osobami (z preambuły Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych).

Ocena funkcjonalna (OF) – proces rozpoznawania zasobów i trudności dziecka i jego rodziny oraz oddziałujących na nich czynników środowiskowych, uwzględniający analizę funkcjonowania (opartą na klasyfikacji ICF, wiedzy o kamieniach milowych w rozwoju dziecka) oraz - o ile została postawiona - diagnozę kryterialną (opartą na klasyfikacji medycznej ICD lub DSM). Wyniki tej oceny stanowią podstawę do ustalenia poziomu wsparcia oraz opracowania indywidualnego programu wsparcia dziecka i rodziny, który podlega stałej ewaluacji.

Ośrodek wczesnej interwencji lub inny podmiot wykonujący działalność leczniczą organizacji pozarządowej, powstały z inicjatywy rodziców we współpracy ze specjalistami, w którym realizowane jest zintegrowane wsparcie medyczne, społeczne i edukacyjne dziecka zagrożonego niepełnosprawnością lub z zaburzeniami rozwojowymi w wieku od urodzenia do 7 roku życia oraz jego rodziny i środowiska. Zapewnia wielospecjalistyczne oddziaływania diagnostyczne, rehabilitacyjne i terapeutyczne, mające na celu jak najszybsze wykrycie trudności rozwojowych i minimalizowanie ich tak, aby dziecko uzyskało możliwie najlepszy dla niego poziom rozwoju w sferze ruchowej, poznawczej, emocjonalno-motywacyjnej, społecznej i komunikacji. Zapewnia dostęp do interdyscyplinarnego zespołu specjalistów, w składzie: lekarz, fizjoterapeuta, psycholog, logopeda, pedagog specjalny, terapeuta oraz inni specjaliści w zależności od potrzeb dziecka i rodziny. Realizuje pomoc dziecku i rodzinie w sposób kompleksowy integrując świadczenia medyczne w ramach NFZ, programów PFRON, programów społecznych na rzecz rodziny oraz edukacji. We współpracy z rodziną i w oparciu o zasoby dziecka i jego środowiska naturalnego buduje program wsparcia skoncentrowany na potrzebach bieżących dziecka i rodziny, ale także mający na celu wzmocnienie kompetencji rodzicielskich w zakresie planowania przyszłości dziecka zgodnie z jego zasobami i możliwościami.

Placówki wychowania przedszkolnego – przedszkola, oddziały przedszkolne zorganizowane w szkołach podstawowych oraz inne formy wychowania przedszkolnego.

Podmioty realizujące zadania w zakresie WWR – miejsca, grupy z których dziecko i rodzina otrzymuje wsparcie: wszystkie podmioty publiczne i niepubliczne działające na rzecz małego dziecka i jego rodziny, będące w sieci WWR, które dysponują zasobami osób posiadających wiedzę i umiejętności oraz doświadczenie w zakresie budowania relacji z rodziną i dzieckiem, przeprowadzenia oceny funkcjonalnej adekwatnie do wieku życia dziecka oraz rodzaju i stopnia zaburzeń rozwojowych oraz realizacji Indywidualnego planu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny (IPWWR).

Poziom wsparcia w ramach WWR – określa zakres, rodzaj, czas i intensywność wsparcia oferowanego dziecku i rodzinie w ramach WWR z uwzględnieniem wieku życia dziecka, stopnia i charakteru doświadczanych przez dziecko i rodzinę trudności w funkcjonowaniu, dostępu do form wsparcia w środowisku zamieszkania rodziny. Zakres i intensywność działań obejmuje informacyjne, emocjonalne i społeczne wsparcie rodziny, usuwanie barier w środowisku ograniczających rozwój dziecka, stwarzanie warunków do nabywania doświadczeń dla optymalnego rozwoju dziecka, angażowanie dziecka, rodziny i środowiska w nawiązywanie i podtrzymywanie relacji zapewniających spójność oddziaływań i integrację społeczną dziecka i rodziny. Ustalenie poziomu wsparcia następuje w toku kompleksowej oceny funkcjonalnej przeprowadzanej przez zespół WWR w instytucji koordynującej WWR lub w podmiotach będących w sieci wsparcia WWR.

Profil funkcjonalny (PF) – opis funkcjonowania dziecka uwzględniający wpływ czynników środowiskowych oraz zasobów rodziny na jego funkcjonowanie, sporządzony w wyniku oceny funkcjonalnej z wykorzystaniem klasyfikacji ICF. Profil funkcjonalny: 1) jest wynikiem transdyscyplinarnej analizy danych, wyników badań i działań diagnostycznych przeprowadzonych przez wszystkie osoby zaangażowane w proces oceny funkcjonalnej (specjaliści, rodzice, nauczyciele, lekarze, pracownicy socjalni itd.), 2) integruje informacje pochodzące z różnych źródeł i wskazuje obszary (sfery) na określonym etapie rozwoju dziecka, w odniesieniu do których określany jest aktualny poziom jego funkcjonowania, z uwzględnieniem zasobów dziecka (które powinny być rozpoznane i rozwijane), potencjalnych trudności związanych z funkcjonowaniem dziecka w środowisku (które powinny być niwelowane i stanowią wskazanie do podjęcia wsparcia) i konieczność zastosowania ułatwień, znaczenia czynników środowiskowych, które mają wpływ na sytuację życiową dziecka, w tym dotyczących rodziny. PF stanowi podstawę planowania wsparcia dla dziecka i rodziny, pozwala monitorować proces rozwoju oraz odpowiednio wyznaczać cele rozwojowe w perspektywie krótko- i długoterminowej.

Projektowanie uniwersalne – różnorodne środki prezentacji materiału dydaktycznego, form prezentowania wiedzy i kompetencji przez dzieci i uczniów oraz różnorodne sposoby motywowania dzieci i uczniów do pracy.

Racjonalne usprawnienia – konieczne i odpowiednie zmiany i dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, jeśli jest to potrzebne w konkretnym przypadku, w celu zapewnienia wszystkim dzieciom i uczniom pełnego uczestnictwa i włączenia w proces kształcenia, wychowania i opieki zgodnie z ich indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi

Regulamin udzielania wsparcia WWR przez podmiot realizujący WWR – wewnętrzny dokument podmiotu realizującego WWR, opracowany przez osobę kierującą podmiotem lub Koordynatora WWR w podmiocie, w którym określa się: cele, formy i miejsce realizacji WWR, organizację i zadania zespołów WWR, przebieg procesu udzielania wsparcia dziecku i rodzinie, zgodnie z przyjętymi standardami WWR, warunki współdziałania z instytucją koordynującą oraz podmiotami w sieci WWR.

Rodzaje wsparcia – działania specjalistyczne skierowane do dziecka (fizjoterapeutyczne, logopedyczne, psychologiczne, pedagogiczne, socjalne, technologiczne i inne) i rodziny - spotkania, rozmowy ukierunkowane na wspieranie jej w rozwijaniu więzi oraz kompetencji rodzicielskich, doradztwo wspierające w podejmowaniu decyzji dotyczących przyszłości dziecka, działania integrujące rodziny.

Rodzice – także prawni opiekunowie dziecka lub ucznia oraz osoby (podmioty) sprawujące pieczę zastępczą nad dzieckiem.

Rutynowe czynności dnia codziennego – czynności związane z porami dnia wykonywane zwykle w regularnych odstępach czasu.

Sieć podmiotów zapewniających wsparcie rodzinom i dzieciom – sieć formalnie powiązanych ze sobą międzysektorowo instytucji publicznych i niepublicznych działających niezależnie, które współpracują na rzecz wspólnego celu: wsparcia dziecka i rodziny. Sieć cechuje interakcja -przepływ informacji, współzależność w zakresie zasobów i działań, współdziałanie. Zawiera wykaz podmiotów z opisem oferty działań: dziedzina, typ, rodzaj, formy realizacji wsparcia, baza zasobów kadrowych (zespoły WWR oraz placówki współpracujące), typ adresatów z uwzględnieniem poziomu wsparcia. Sieć tworzą podmioty działające w różnych sektorach, w szczególności w sektorze oświaty, zdrowia, pomocy społecznej, w tym organizacje pozarządowe.

Specjalista – psycholog, pedagog, w tym pedagog specjalny, logopeda, doradca zawodowy lub inny specjalista zatrudniony na stanowisku nauczyciela lub na stanowisku niepedagogicznym.

Specjalista WWR – osoba posiadająca wykształcenie wyższe co najmniej na poziomie 6 uzyskane w systemie szkolnictwa wyższego i nauki (art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁶) w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, mająca kwalifikacje do pracy w zakresie nowego modelu wczesnego wspomaganie rozwoju i wsparcia rodziny, zgodnie z podstawowym wykształceniem kierunkowym uzyskanym w ramach studiów wyższych oraz kompetencjami w ramach ukończonych studiów podyplomowych wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny.

Specjalista wiodący – członek zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny, specjalista WWR do którego zadań należy koordynacja procesu oceny funkcjonalnej, opracowania, realizacji i monitorowania indywidualnego planu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcia rodziny.

Specjalistyczne Centra Wspierające Edukację Włączającą – instytucje, których celem jest wsparcie szkół w organizacji edukacji włączającej, która rozumiana jest jako wspólne kształcenie i wychowywanie dzieci oraz uczniów, uwzględniające zróżnicowanie ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych, umożliwiające im rozwój, postępy w nauce, uczestnictwo i włączenie społeczne.

⁶ Dz.U. z 2021 r. poz. 478, 619 i 1630.

Standardy – wzorce, uśredniony model działania, odpowiadający ustalonym cechom jakości, który prezentowany jest w postaci sformalizowanych instrukcji i przepisów oraz zaleceń.

Superwizja – technika monitorowania i doskonalenia pracy członka lub całego zespołu, prowadzona przez osobę posiadającą certyfikat superwizora, używana w konsultacjach, psychoterapii i innych dyscyplinach związanych z opieką nad zdrowiem psychicznym oraz w kontaktach z osobami wymagającymi wsparcia. Obejmuje regularne spotkania terapeuty lub zespołu z innym zewnętrznym specjalistą - superwizorem. Superwizja w WWR polega na konsultowaniu pracy z dzieckiem i rodziną, współpracy w ramach zespołu w toku ustrukturyzowanej dyskusji. Celem superwizji jest wsparcie terapeuty lub zespołu w przyjrzeniu się jego własnemu doświadczeniu w pracy z dzieckiem i rodziną, ewentualnym przeszkodom w tej pracy, leżącym zarówno po stronie samego terapeuty/zespołu, jak i uczestnika WWR, zapewnienie wysokiej jakości udzielanego wsparcia. Superwizja może przebiegać indywidualnie lub grupowo.

Transdyscyplinarność – międzysektorowe oddziaływania skierowane do rodzin oczekujących narodzin lub wychowujących dziecko w wieku od urodzenia do rozpoczęcia edukacji szkolnej, ukierunkowane na optymalizację rozwoju dziecka, zapobieganie wykluczeniu społecznemu dziecka i rodziny oraz aktywne włączanie w środowisko. Najważniejszym celem stosowania podejścia jest komplementarne wykorzystanie wiedzy z dyscypliny medycznej, edukacyjnej i społecznej do świadczenia usług WWR, zagwarantowanie skutecznej reakcji na wielość i złożoność potrzeb rodziny dzięki przełożeniu jej na całościowe i zintegrowane wsparcie.

Uczestnictwo – aktywny udział dziecka lub ucznia w procesie nauczania-uczenia się, przejawiający się - odpowiednio do wieku - angażowaniem w działania grupowe, podejmowaniem wysiłku zrozumienia przeobrażeń rzeczywistości, poczuciem wpływu na zmiany dokonujące się we własnym życiu oraz przyjmowaniem odpowiedzialności za swoje życie i za grupę lub grupy, w której lub których dziecko lub uczeń funkcjonuje.

Uniwersalne wsparcie – wsparcie kierowane do dzieci i uczniów w oparciu o obserwację dokonaną przez odpowiednio opiekuna dziecka w wieku do lat 3, wychowawcę, nauczyciela lub specjalistę w trakcie bieżącej pracy z dziećmi lub uczniami.

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wspieranie rodziny (WWR) – międzysektorowe oddziaływania pomocowe skierowane do rodzin oczekujących narodzin lub wychowujących dziecko w wieku od urodzenia do rozpoczęcia edukacji szkolnej. Ukierunkowane jest na optymalizację rozwoju dziecka i zapewnienie włączenia społecznego dziecka i rodziny.

Włączenie społeczne – proces, który pomaga w pokonywaniu barier ograniczających obecność i pełne uczestnictwo dzieci, uczniów i rodzin w życiu społecznym.

Wsparcie diagnostyczne – międzysektorowe działania obejmujące rozpoznanie i analizę potrzeb dziecka i rodziny, ocenę funkcjonalną dziecka oraz monitorowanie procesu terapeutycznego. Służy również celom orzeczniczym – przygotowanie dokumentacji niezbędnej do wydania orzeczenia o niepełnosprawności.

Wsparcie terapeutyczne – międzysektorowe działania prowadzone przez transdyscyplinarny zespół specjalistów, ukierunkowane na realizację indywidualnego planu wczesnego wspomagania rozwoju i wsparcia rodziny (IPWWR). Program ten ustalany jest na podstawie wyników postępowania diagnostycznego.

Wsparcie środowiskowe – włączenie i zintegrowanie bliższych i dalszych środowisk, których dziecko i rodzina stanowią część, w tym środowisko rodzinne, instytucje opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, jednostki systemu oświaty, instytucje wsparcia społecznego, podmioty lecznicze, organizacje pozarządowe i inne.

Zespół WWR – wszyscy specjaliści, którzy pracują bezpośrednio z dzieckiem i rodziną, tworząc razem transdyscyplinarny zespół, który przeprowadza ocenę funkcjonalną dziecka i jego środowiska oraz koordynuje działania w zakresie opracowania, realizacji, monitorowania i ewaluacji indywidualnego planu wczesnego wspomagania rozwoju dziecka i wsparcia rodziny.

Zestaw ICF dla WWR – zbiór kategorii/kodów ICF stosowany do opracowania oceny funkcjonowania dziecka na potrzeby WWR.

Zasoby rodziny – to relacje wewnątrzrodzinne, spójność, adaptacyjność, więź, elastyczność, organizacja, komunikacja, wytrzymałość, ilość i forma czasu spędzonego razem oraz zdolność do wykorzystywania zasobów indywidualnych, stanowią podstawę budowania partnerstwa między rodziną a profesjonalistami, które mają wpływ na organizację i realizację procesu wspomagania rozwoju dziecka. To również warunki fizyczne i materialne, mające wpływ na jakość życia rodziny.